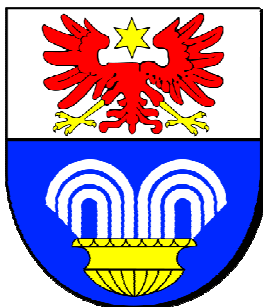

Strategia
Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych
Gminy Rędziny
na lata 2011-2015

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA.....	4
1. STRUKTURA STRATEGII.....	4
2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII	6
3. OCENA WDROŻENIA STRATEGII OBOWIĄZUJĄCEJ DO 2010 ROKU	17
II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA.....	19
1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY GMINY	19
2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	19
3. KOMUNIKACJA I TRANSPORT	20
4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA	20
5. SYTUACJA GOSPODARCZA.....	22
6. PROBLEMY NA RYNKU PRACY	23
7. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE	27
8. BEZDOMNOŚĆ.....	28
9. EDUKACJA	29
10. KULTURA	30
11. SPORT I REKREACJA.....	30
12. TURYSTYKA	31
13. SYTUACJA DZIECKA.....	31
14. OCHRONA ZDROWIA	35
15. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	37
16. POMOC SPOŁECZNA	38
17. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.....	47
18. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE.....	49
19. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO	52
20. SEKTOR POZARZĄDOWY	59
21. ANALIZA SWOT	60
III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA	69
1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ	69
2. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI.....	84
3. PROGRAMY I PROJEKTY	85
IV. UWAGI KOŃCOWE	87
SPIS DIAGRAMÓW, TABEL I WYKRESÓW	88

WSTĘP

Samorządy lokalne działające w warunkach gospodarki rynkowej, cechującej się dużą dynamiką zmian i niepewnością co do ich kierunków, muszą posiadać zdolność do wczesnego rozpoznawania zagrożeń, jak i dostrzegania pojawiających się szans. W takich warunkach istotnego znaczenia nabiera zarządzanie strategiczne, które, oparte na opracowywaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych, umożliwia dostosowanie funkcjonowania jednostek terytorialnych do zmian zachodzących w otoczeniu. Na poziomie zarządzania lokalnego (gminnego), w zakresie polityki społecznej, podstawową rolę wśród tego typu planów pełni strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować społeczne skutki kwestii społecznych. Dokument stanowi zatem podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, i doprowadzić do integracji społecznej.

Niniejsza strategia została opracowana w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Rędzinach przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Pomoc zewnętrzna polegała głównie na doradztwie i systematyzacji układu głównych elementów wypracowanego dokumentu.

Strategia jest dokumentem uspołecznionym. W pracach nad nim uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, środowisk pomocy społecznej, rynku pracy, oświaty, kultury, ochrony zdrowia, policji i sądownictwa, przedstawiciele organizacji pozarządowych, kościoła, mieszkańcy gminy oraz eksperci.

Dokument ma charakter kilkuletni; został przygotowany na lata 2011-2015. Jest zgodny z założeniami odnoszących się do polityki społecznej dokumentów strategicznych przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym i umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA

1. STRUKTURA STRATEGII

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rędziny składa się z trzech zasadniczych części, tj. części wprowadzającej, diagnostyczno-analitycznej i programowej.

Część wprowadzająca zawiera informacje na temat organizacji strategii oraz uwarunkowań zewnętrznych (prawnych i strategiczno-programowych) tworzenia dokumentu. Obejmuje również ocenę stopnia wdrożenia poprzedniej strategii, dla której rok 2010 zamyka okres programowania.

Część diagnostyczno-analityczna zawiera informacje ogólne dotyczące gminy oraz diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie, która została oparta na badaniu źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (SWOT), a także analizie ankiet, skierowanych do przedstawicieli funkcjonujących w gminie placówek oświatowych oraz reprezentantów środowiska lokalnego (liderzy lokalni, mieszkańcy). Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach:

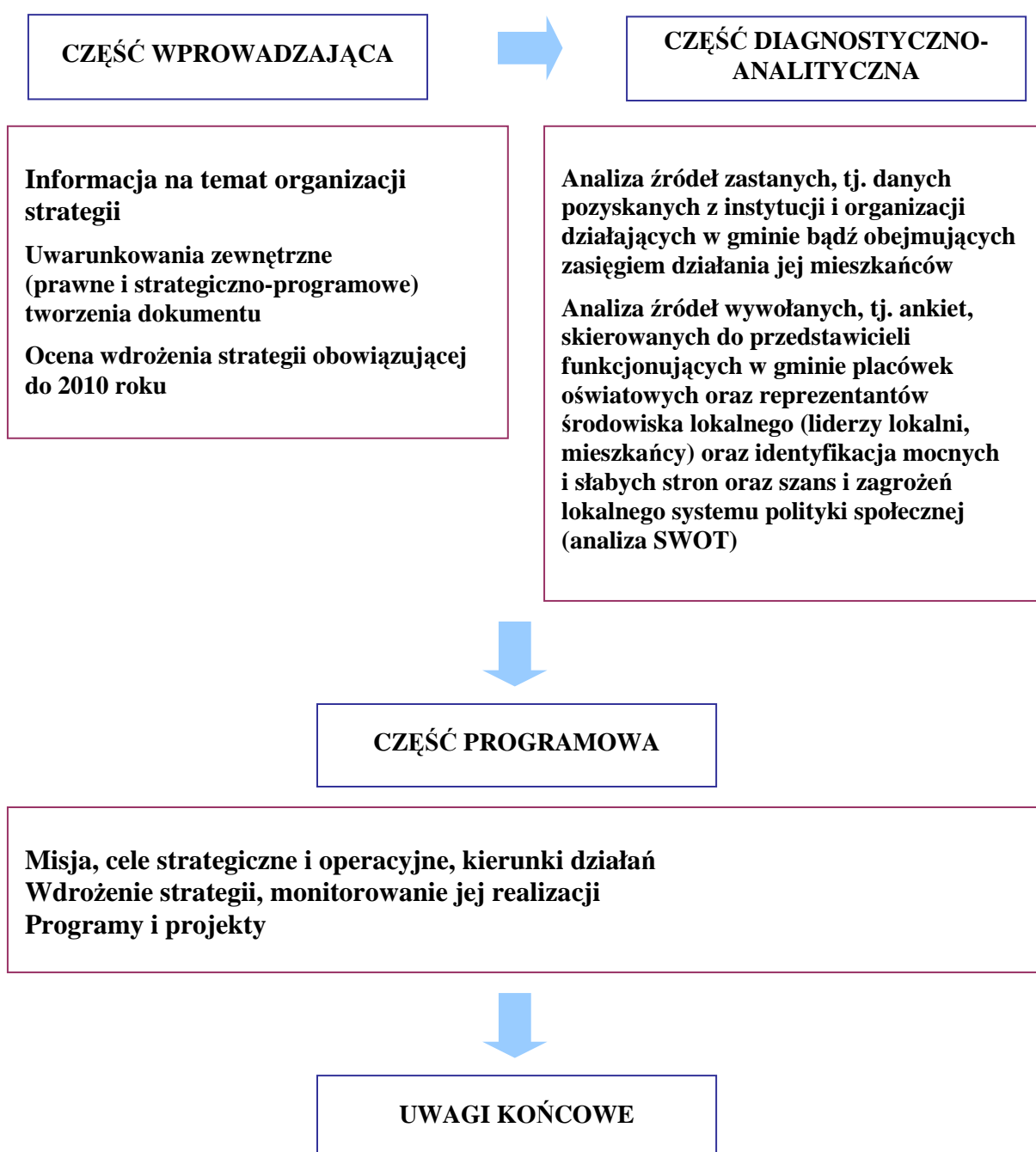
- Infrastruktura techniczna;
- Komunikacja i transport;
- Demografia;
- Gospodarka;
- Rynek pracy;
- Zasoby i warunki mieszkaniowe;
- Bezdomność;
- Edukacja;
- Kultura;
- Sport i rekreacja;
- Turystyka;
- Sytuacja dziecka;
- Ochrona zdrowia;
- Bezpieczeństwo publiczne;
- Pomoc społeczna;
- Sytuacja osób niepełnosprawnych;
- Problemy uzależnień i przemocy w rodzinie;
- Działalność organizacji pozarządowych.

Część programowa zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Są one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań. W części programowej są również wskazane podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji, źródła finansowania i czas realizacji

wyznaczonych w dokumencie działań oraz jest zaprezentowana informacja na temat sposobu wdrożenia strategii oraz prowadzenia monitoringu jej realizacji. Dla realnej oceny stopnia wdrożenia dokumentu jest przygotowany wykaz wskaźników monitoringowych. Część programowa zawiera także omówienie projektów zaproponowanych przez przedstawicieli instytucji gminy i organizacji pozarządowych działających w obszarze polityki społecznej.

Poniższy diagram prezentuje strukturę Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rędziny.

Diagram 1. Struktura dokumentu strategii

2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII

2.1. PODSTAWY PRAWNE

Gminna strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 ze zmianami), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Na treść i realizację gminnej strategii integracji i rozwiązywania problemów społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142 poz. 1591 ze zmianami),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 ze zmianami),
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 139 poz. 992 ze zmianami),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2009 r. Nr 1 poz. 7 ze zmianami),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180 poz. 1493 ze zmianami),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2005 r. Nr 179, poz. 1485 ze zmianami),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415 ze zmianami),
- ustawa z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (Dz. U. z 2003 r. Nr 58 poz. 514 ze zmianami),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2003 r. Nr 122, poz. 1143 ze zmianami),

- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2008 r. Nr 14, poz. 92 ze zmianami),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 71, poz. 734 ze zmianami),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2003 r. Nr 96, poz. 873 ze zmianami).

Podczas realizacji strategii zajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

2.2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rędziny jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Dokumenty te tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

2.2.1. DOKUMENTY EUROPEJSKIE I KRAJOWE

Strategia Lizbońska

Głównym celem Strategii Lizbońskiej było stworzenie na terytorium Europy, do roku 2010, najbardziej konkurencyjnej gospodarki na świecie. Dokument skupiał się na czterech kwestiach: innowacyjności (gospodarka oparta o wiedzę), liberalizacji (rynków telekomunikacji, energii, transportu oraz rynków finansowych), przedsiębiorczości (ułatwienia w zakładaniu i prowadzeniu działalności gospodarczej) oraz spójności społecznej (kształtowanie aktywnego państwa socjalnego).

Zdecydowana większość działań podejmowanych w zakresie Strategii Lizbońskiej związana była z modernizacją polityki zatrudnienia oraz kreowaniem pozytywnych zmian na rynku pracy. W ramach sformułowanych celów wyróżniono następujące priorytety odnoszące się do polityki społecznej:

- stworzenie sprzyjających warunków umożliwiających powstanie i rozwój firm innowacyjnych, szczególnie w grupie małych i średnich przedsiębiorstw, oraz stymulowanie przedsiębiorczości,
- rozwój aktywnej polityki zatrudnienia,
- poprawa jakości pracy,
- mobilność pracowników – otwarcie europejskich rynków pracy,
- inwestowanie w zasoby ludzkie,
- zabezpieczenie społeczne i promowanie integracji społecznej.

W obszarze integracji społecznej konkretyzację Strategii Lizbońskiej stanowiły cele Nicejskie, które obejmowały cztery podstawowe działania:

- zapewnienie dostępu do pracy, zasobów, praw, dóbr i usług dla wszystkich,
- zapobieganie ryzyku wykluczenia,
- pomoc najbardziej narażonym (wspieranie najsłabszych),
- mobilizacja wszystkich aktorów/organizacji ze sfery polityki, gospodarki oraz życia społecznego.

Pod koniec 2009 roku Komisja Europejska ogłosiła konsultacje w sprawie nowej strategii na lata 2010-2020 – Europa 2020. Jej głównym celem jest wyjście z kryzysu, w jakim w ostatnich latach znalazła się gospodarka europejska, powrót na ścieżkę rozwoju, a następnie na niej pozostanie. Założeniem dokumentu jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia. Kierunek całemu procesowi ma nadać pięć wymiernych celów Unii Europejskiej na rok 2020, które zostaną przełożone na cele krajowe. Obejmują one zatrudnienie, badania i innowacje, zmiany klimatu i energię, edukację oraz walkę z ubóstwem.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Narodowa Strategia Integracji Społecznej jest dokumentem, którego celem jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Działania w tym zakresie mają przyczynić się do:

- dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,
- rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,

- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia,
- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

W ramach kilkunastu obszarów życia społecznego wyznaczonych w Narodowej Strategii Integracji Społecznej sformułowano następujące priorytety:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym,
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim,
- upowszechnienie kształcenia wyższego i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy,
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci,
- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego,
- ograniczenie tendencji do wzrostu różnic dochodowych,
- ograniczenie bezrobocia długookresowego,
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży,
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych,
- zwiększenie liczby uczestników w aktywnej polityce rynku pracy – ALMP,
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego,
- wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności,
- powszechne ubezpieczenie zdrowotne,
- kobiety i dzieci objęte programami zdrowia publicznego,
- wzrost dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością,
- dostęp do pracowników socjalnych,
- rozwój pomocy środowiskowej – zwiększenie liczby osób objętych usługami pomocy środowiskowej,
- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną,
- realizacja NSIS przez samorzady terytorialne,
- dostęp do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

Krajowy Program „Zabezpieczenie Społeczne i Integracja Społeczna na lata 2008-2010”

Krajowy Program „Zabezpieczenie Społeczne i Integracja Społeczna na lata 2008-2010” jest dokumentem, którego celem jest poprawa efektywności otwartej metody koordynacji Unii Europejskiej w dziedzinie zabezpieczenia społecznego oraz wzmocnienie interakcji pomiędzy otwartą metodą koordynacji w polityce społecznej a Strategią Lizbońską na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia. Dokument obejmuje trzy obszary działań: integrację społeczną, system emerytalny oraz opiekę zdrowotną i opiekę długoterminową, które zostały ujęte w trzech częściach składowych Programu, tj. w Krajowym Planie Działań na rzecz Integracji Społecznej, w Krajowej Strategii Emerytalnej oraz w Krajowym Planie na rzecz Opieki Zdrowotnej i Opieki Długoterminowej.

Przyjęto, że Krajowy Plan Działań na rzecz Integracji Społecznej będzie realizowany w ramach trzech priorytetów tematycznych, w obrębie których wyznaczono następujące działania:

Priorytet 1. Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży

1. Poprawa sytuacji dochodowej rodzin.
2. Rozwój usług opiekuńczych nad dzieckiem.
3. Wyrównywanie szans edukacyjnych oraz wsparcie dla uczących się dzieci i młodzieży z ubogich rodzin.

Priorytet 2. Integracja przez aktywizację.

1. Rozwój ekonomii społecznej.
2. Rozwój narzędzi i instrumentów na rzecz aktywnej integracji.
3. Realizacja programów integracyjnych na rzecz osób niepełnosprawnych.

Priorytet 3. Dostęp do wysokiej jakości usług społecznych.

1. Poprawa jakości usług edukacyjnych.
2. Rozwój budownictwa socjalnego.
3. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych.
4. Profilaktyka w zakresie przeciwdziałania narkomanii.
5. Rozwój usług dla ludzi starszych.
6. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.
7. Rozwój nieodpłatnej pomocy prawnej.

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 (Narodowa Strategia Spójności 2007-2013)

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie (Narodowa Strategia Spójności 2007-2013) służą realizacji priorytetów polityki spójności Unii Europejskiej, integrując je z priorytetami polskimi i uwzględniając zapisy odpowiadającego na wyzwania zawarte w Strategii Lizbońskiej Krajowego Programu Reform. Dokument stanowi podstawę do programowania interwencji Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności.

Celem strategicznym Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia dla Polski jest tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Cel ten będzie osiąganym poprzez realizację następujących horyzontalnych celów szczegółowych:

1. Poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa.
2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej.
3. Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski.
4. Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług.
5. Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej.
6. Wyrównywanie szans rozwojowych.

Program Operacyjny Kapitał Ludzki

Najważniejszym instrumentem finansowym polityki społecznej Unii Europejskiej jest Europejski Fundusz Społeczny. Finansuje on działania państw członkowskich w zakresie przeciwdziałania bezrobociu i rozwoju zasobów ludzkich w celu osiągnięcia spójności gospodarczej i społecznej oraz wysokiego poziomu zatrudnienia. Zgodnie z Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia (NSRO) całość interwencji Europejskiego Funduszu Społecznego w Polsce na lata 2007-2013 została ujęta w ramach Programu Operacyjnego

Kapitał Ludzki. Jego celem jest umożliwienie pełnego wykorzystania potencjału zasobów ludzkich poprzez wzrost zatrudnienia i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników, podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego oraz wsparcie budowy struktur administracyjnych państwa.

Problematyka integracji społecznej została ujęta w dwóch priorytetach tego Programu, tj. w realizowanym na poziomie centralnym priorytecie I „Zatrudnienie i integracja społeczna” oraz w realizowanym na poziomie regionalnym priorytecie VII „Promocja integracji społecznej”. W ramach tych priorytetów przewidziano następujące działania odnoszące się do problematyki integracji społecznej:

- 1.2. Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej,
- 1.3. Ogólnopolskie programy integracji i aktywizacji zawodowej,
- 7.1. Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji,
- 7.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej,
- 7.3. Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji.

Pośrednio dla problematyki integracji społecznej istotne jest również wyznaczone w ramach Priorytetu V – Działanie 5.4 „Rozwój potencjału trzeciego sektora”.

2.2.2. DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego do 2020 roku

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego do 2020 roku jest dokumentem, który określa cele polityki rozwoju prowadzonej w regionie, w tym polityki społecznej. W jej ramach sformułowano wizję rozwoju („Wielkopolska powinna być regionem zintegrowanym, konkurencyjnym”) i misję województwa („Skupienie wszystkich podmiotów publicznych działających na rzecz wzrostu konkurencyjności regionu i poprawy warunków życia mieszkańców. Uzyskanie efektu synergii poprzez stworzenie spójnej koncepcji wykorzystania środków publicznych”) oraz wyznaczono cel generalny („Poprawa jakości przestrzeni województwa, systemu edukacji, rynku pracy, gospodarki oraz sfery społecznej skutkująca wzrostem poziomu życia mieszkańców”), cele strategiczne, operacyjne i horyzontalne.

Założenia polityki społecznej ujęto w ramach celów strategicznych 3 i 4 oraz służących ich osiągnięciu celów operacyjnych.

Cel strategiczny 3. Wzrost kompetencji mieszkańców i promocja zatrudnienia.

- Ograniczanie barier w dostępie do edukacji.
- Poprawa jakości oraz wzrost różnorodności form kształcenia.

- Rozwój przedsiębiorczości i promocja samozatrudnienia.
- Poprawa organizacji rynku pracy.

Cel strategiczny 4. Wzrost spójności i bezpieczeństwa społecznego.

- Poprawa sytuacji demograficznej oraz stanu zdrowia mieszkańców.
- Poprawa warunków mieszkaniowych.
- Rozwój usług socjalnych.
- Wzrost bezpieczeństwa.
- Ograniczenie skali patologii oraz wykluczeń społecznych.
- Budowa kapitału społecznego na rzecz społeczeństwa obywatelskiego.
- Wzrost udziału sportu i rekreacji w życiu mieszkańców regionu.

Śląski Regionalny Program Operacyjny na lata 2007-2013

Śląski Regionalny Program Operacyjny na lata 2007-2013 jest jednym z 16 programów regionalnych służących realizacji Strategii Rozwoju Kraju na lata 2007-2015 oraz Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007-2013 (Narodowej Strategii Spójności), jednocześnie będąc odzwierciedleniem polityki rozwoju prowadzonej przez samorząd województwa.

Dokument jest instrumentem polityki regionalnej województwa, realizującym, w oparciu o środki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i środki krajowe, działania prowadzące do zmniejszenia dysproporcji gospodarczych, społecznych i terytorialnych. Zakres interwencji Programu wynika ze Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku, a jego celem głównym jest wzmocnienie potencjału rozwojowego Wielkopolski na rzecz wzrostu konkurencyjności i zatrudnienia.

Uznano, iż cel główny będzie realizowany poprzez cele szczegółowe, do których zaliczono: poprawę warunków inwestowania, wzrost aktywności zawodowej mieszkańców oraz wzrost udziału wiedzy i innowacji w gospodarce regionu. Osiągnięcie celów szczegółowych uzależniono natomiast od realizacji następujących priorytetów:

- Konkurencyjność przedsiębiorstw (cel: poprawa warunków dla zwiększenia konkurencyjności regionalnych przedsiębiorstw na rzecz wzrostu i zatrudnienia),
- Infrastruktura komunikacyjna (cel: zwiększenie wymiany gospodarczej z otoczeniem na rzecz wzrostu zatrudnienia),
- Środowisko przyrodnicze (cel: poprawa stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie zasobami przyrodniczymi regionu),

- Rewitalizacja obszarów problemowych (cel: restrukturyzacja obszarów problemowych na rzecz wzrostu i zatrudnienia),
- Infrastruktura dla kapitału ludzkiego (cel: rozwój kapitału ludzkiego oraz wzmocnienie spójności społecznej regionu na rzecz wzrostu zatrudnienia),
- Turystyka i środowisko kulturowe (cel: wykorzystanie środowiska przyrodniczego i kulturowego dla zwiększenia atrakcyjności regionu).

Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020

Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020 jest dokumentem, który określa cele polityki społecznej prowadzonej w regionie. W jej ramach dokonano diagnozy sytuacji społecznej w województwie śląskim, na podstawie której wyznaczono następujące obszary priorytetowe dla polityki społecznej:

- Wspieranie rodzin w pełnieniu ich funkcji
- Rozwój ekonomii społecznej jako instrumentu aktywnej polityki społecznej
- Wspieranie działań na rzecz ochrony dzieci i młodzieży przed zjawiskami dezorganizacji społecznej
- Tworzenie warunków sprzyjających aktywizacji osób niepełnosprawnych
- Przełamywanie barier w aktywizacji osób starszych
- Wspieranie działań na rzecz integracji systemu pomocy społecznej. Rozwój systemu kształcenia ustawicznego kadr służb pomocy społecznej
- Bezpieczeństwo publiczne.

Następnie sformułowano cel główny będący zarazem misją strategii („Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców województwa śląskiego”) oraz, w oparciu o wyznaczone priorytety polityki społecznej województwa śląskiego i cel główny, przyjęto następujące cele strategiczne:

1. Wzmocnienie polityki prorodzinnej
2. Wyrównywanie szans wychowawczych i edukacyjnych dzieci i młodzieży
3. Wspieranie osób starszych w pełnieniu ról społecznych
4. Wzmacnianie równych szans osób niepełnosprawnych
5. Wspieranie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień
6. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
7. Wzmacnianie bezpieczeństwa publicznego

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Częstochowskim

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Częstochowskim jest dokumentem, który zawiera diagnozę problemów społecznych występujących w powiecie oraz cele i działania, których realizacja ma na celu złagodzenie zjawisk niekorzystnych dla ludzi, którzy z różnych powodów znajdują się w potrzebie. W strategii wyznaczono poniżej przedstawione trzy cele strategiczne, a w ich obrębie kierunki działań.

1. Tworzenie systemu wsparcia dla osób niepełnosprawnych poprzez wyrównanie szans osób niepełnosprawnych w dążeniu do samodzielnego i aktywnego życia.
 - Pobudzanie aktywności osób niepełnosprawnych w wypełnianiu ról społeczno zawodowych.
 - Przeciwdziałanie izolacji osób niepełnosprawnych.
 - Podniesienie poziomu świadomości społeczności lokalnych na temat osób niepełnosprawnych.
2. Budowanie wsparcia dla rodzin dysfunkcyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji dzieci i młodzieży.
 - Pobudzanie aktywności rodzin w prawidłowym wypełnianiu ich zadań.
 - Przeciwdziałanie zagrożeniom wynikającym z niewydolności wychowawczej rodzin.
 - Zapewnienie zastępczej opieki rodzinnej.
3. Włączenie społeczności lokalnej w proces rozwiązywania problemów społecznych.
 - Upowszechnienie informacji o przysługujących prawach i uprawnieniach.
 - Tworzenie warunków dla rozwoju organizacji pozarządowych.

Strategia Rozwoju Gminy Rędziny

Strategia Rozwoju Gminy Rędziny stanowi podstawę polityki rozwoju samorządu gminy. Punktem wyjścia do jej opracowania był raport o stanie gminy, zawierający dane charakteryzujące zmiany i tendencje w głównych obszarach życia społeczno-gospodarczego (m.in. demografia, struktura gospodarcza, rynek pracy, infrastruktura techniczna). Podczas prac nad strategią przeprowadzono także analizę SWOT w obszarach: edukacja, rekreacja, gospodarka, rolnictwo i przemysł przetwórczy, infrastruktura techniczna, a następnie sformułowano wizję gminy i misję oraz wyznaczono pięć strategicznych celów rozwoju gminy, w ramach których określono m.in. kierunki działania odnoszące się do problematyki społecznej.

1. Stymulowanie rozwoju lokalnego sektora gospodarczego w celu zwiększenia dochodów mieszkańców i budżetu gminy oparte na wykorzystaniu szans wynikających z korzystnego położenia gminy oraz posiadany potencjał gospodarczy.
 - Przeznaczenie w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową i działalność produkcyjną.
 - Tworzenie warunków rozwoju drobnego przetwórstwa, handlu i usług.
 - Tworzenie warunków rozwoju nieuciążliwego przemysłu.
 - Uwolnienie terenów w obrębie lotniska i terenów przyległych i wykorzystanie ich jako terenów przemysłowych położonych bezpośrednio przy węźle autostradowym.
 - Opracowanie i wdrożenie systemu ulg i preferencji finansowych dla podmiotów inwestujących na terenie gminy.
2. Stworzenie przyjaznych warunków do życia oraz wypracowanie pozytywnego wizerunku gminy jako gminy nowoczesnej, sprawnie zarządzanej, bezpiecznej.
 - Utworzenie Ośrodka Sportu i Rekreacji przy gimnazjum w Rędzinach z halą sportową i pływalnią.
 - Zagospodarowanie terenu wokół stawów w Madalinie i Rędzinach Okupnikach jako miejsc wypoczynku.
 - Budowa placów zabaw dla dzieci oraz ścieżek rowerowych.
 - Wspieranie działalności klubów sportowych oraz GOK.
 - Rozszerzenie i poprawa jakości oferty dydaktyczno-wychowawczej szkół.
 - Utworzenie gminnego funduszu stypendialnego.
 - Utworzenie Komisariatu Policji.
 - Budowa chodników wzdłuż dróg o dużym natężeniu ruchu samochodowego na terenach zabudowanych.
 - Organizacja i urządzenie parkingów.
 - Zrealizowanie budownictwa socjalnego.
3. Działanie w zakresie wzrostu aktywności gospodarczej i jej efektywności zwłaszcza w sferze pozarolniczej.
4. Kształtowanie stosunków partnerstwa z podmiotami i jednostkami wewnątrz społeczności lokalnej i w jej otoczeniu.
 - Działanie na rzecz integracji wsi (turnieje, konkursy, festyny).
 - Stworzenie strony internetowej gminy.
 - Wydawanie gazety lokalnej.
 - Zorganizowanie Klubu Przedsiębiorcy.

- Aktywizacja działalności sołectw.
 - Promocja gminy na targach i wystawach.
 - Współpraca z mediami (gazety, radio, telewizja).
 - Współpraca z gminami sąsiednimi w ramach związków komunalnych.
 - Zwiększenie poziomu identyfikacji mieszkańców z gminą.
5. Podnoszenie poziomu edukacji na miarę aspiracji młodego pokolenia i wyzwań cywilizacyjnych przyszłości.
- Stałe podnoszenie standardu funkcjonowania placówek oświatowych przez wzmocnienie i unowocześnienie ich bazy dydaktycznej.
 - Opracowanie i wdrożenie systemu motywacji dla nauczycieli sprzyjającego stałemu podnoszeniu poziomu kształcenia i wzbogacaniu oferty edukacyjnej szkół.
 - Zwiększanie bazy materialnej szkół.
 - Zwiększenie współpracy szkół i rodziców.
 - Utworzenie ośrodka szkoleniowego.

3. OCENA WDROŻENIA STRATEGII OBOWIĄZUJĄCEJ DO 2010 ROKU

Ocena wdrożenia strategii, dla której rok 2010 zamyka okres programowania, stanowi ważny punkt odniesienia do konstrukcji założeń polityki społecznej gminy Rędziny na lata 2011-2015. W jej ramach zostały wskazane trudności we wdrażaniu dokumentu, największe osiągnięcia w realizacji wyznaczonych kierunków działań (w tym wprowadzone w życie programy i projekty socjalne) oraz przedsięwzięcia, których nie udało się podjąć podczas wdrażania strategii.

Trudności we wdrażaniu strategii

Największe bariery we wdrażaniu Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rędziny na lata 2005-2010 wynikały z ograniczeń finansowych, kadrowych oraz lokalowych.

Osiągnięcia w realizacji strategii

Pomimo trudności napotkanych podczas wdrażania strategii na lata 2005-2010, odnotowano osiągnięcia. Do największych z nich należą:

- przełamanie bariery architektonicznej utrudniającej osobom niepełnosprawnym ruchowo dostęp do budynku GOPS-u i GOK-u – wybudowanie podjazdu dla wózków inwalidzkich,
- zatrudnienie w GOPS-ie opiekunek środowiskowych do świadczenia usług opiekuńczych,
- wykwalfikowanie opiekunek środowiskowych w ramach projektu PO KL,
- zatrudnienie psychologa z Poradni Uzależnień w Częstochowie dla potrzeb mieszkańców gminy oraz GKRPA.

Programy i projekty wynikające z zapisów strategicznych

Od 2008 roku GOPS realizuje przewidziany do 2013 roku projekt systemowy pn. „Integracja osób bezrobotnych gminy Rędziny”, który został przygotowany w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet VII Promocja Integracji Społecznej. Jego beneficjentami są osoby bezrobotne z gminy zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Częstochowie.

Przedsięwzięcia, których nie udało się zrealizować w latach 2005-2010

Podczas wdrażania strategii na lata 2005-2010 nie udało się stworzyć klimatu dla potencjalnych inwestorów oraz zorganizować Centrum Integracji Społecznej i świetlic środowiskowych.

Inne uwagi dotyczące wdrażania strategii

Realizacja zapisów strategii na lata 2005-2010 była utrudniona przeciążeniem pracowników GOPS-u bieżącymi zadaniami i zbyt małą liczbą pracowników socjalnych. Wdrażanie części wyznaczonych w dokumencie strategicznym działań odbywało się w ramach codziennej działalności kadry zatrudnionej w Ośrodku.

II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA

1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY GMINY

Rędziny są gminą wiejską, położoną w województwie śląskim, na północnym krańcu Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej. Sąsiaduje z Częstochową oraz innymi gminami powiatu częstochowskiego: Mstów, Mykanów i Kłomnice. Gmina zajmuje powierzchnię 41,36 km² i ma charakter przemysłowo-rolniczy.

W skład gminy wchodzi 8 następujących jednostek pomocniczych (sołectw): Rudniki, Konin, Kościelec, Marianka Rędzińska, Rędziny – Okupniki, Rędziny – Wyrazów, Rędziny – Kolonia, Rędziny – Osiedle.

2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Gmina Rędziny posiada słabo rozwiniętą infrastrukturę techniczną. Jest to mała gmina, ale cały czas się rozwija i poprawia swoją infrastrukturę. Dane szczegółowe na temat sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, ciepłej, gazowej i drogowej oraz gospodarki odpadami w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Infrastruktura techniczna w gminie w 2009 roku

sieć wodociągowa	
długość czynnej sieci wodociągowej (w km)	100
liczba przyłączy wodociągowych	2173
sieć kanalizacyjna	
długość czynnej sieci kanalizacyjnej (w km)	ok. 8
liczba przyłączy kanalizacyjnych	139
liczba oczyszczalni ścieków	1
sieć gazowa	
długość czynnej sieci gazowej (w m)	67,8
liczba liczników	904
sieć drogowa	
długość dróg publicznych w gminie ogółem (w km)	–
^{w tym} długość dróg gminnych (w km)	–
gospodarka odpadami	
ludność objęta zbiórką odpadów komunalnych (w %)	–

Dane Urzędu Gminy w Rędzinach.

W uzupełnieniu danych dotyczących infrastruktury technicznej warto przedstawić informacje na temat najważniejszych inwestycji, jakie zrealizowano w gminie w latach 2007-2009. Inwestycje te, poza sferą techniczną, przeprowadzono m.in. w obszarze edukacji, kultury, sportu i rekreacji. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Najważniejsze inwestycje zrealizowane w gminie w latach 2007-2009

inwestycje
<ul style="list-style-type: none">• budowa kompleksu sportowego w ramach programu „Moje boisko Orlik 2012” przy Gminnej Hali Sportowej w Rędzinach• wykonanie termomodernizacji i remont budynku Gminnego Ośrodka Kultury w Rędzinach• modernizacja placu sportowo-rekreacyjnego w Rędzinach• przebudowa drogi gminnej w Rędzinach, ul. Mstowska• modernizacja pomieszczeń przedszkola w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Rudnikach• wykonanie remontu kładki nad torami kolejowymi w Rudnikach• wykonanie nakładek bitumicznych• utwardzenie nawierzchni gruntowych dróg gminnych• budowa drogi gminnej – ul. Nowa w Kościelcu• zakup samochodu dla jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w Rędzinach• budowa kanalizacji• zakup 4 nowoczesnych autobusów• budowa oczyszczalni ścieków

Dane Urzędu Gminy w Rędzinach.

3. KOMUNIKACJA I TRANSPORT

Przez gminę Rędziny przebiega droga krajowa DK 91 Częstochowa – Radomsko, a w części północnej gminy zlokalizowana jest droga szybkiego ruchu A1 (w przyszłości projektowana jest autostrada z węzłem w Kościelcu). Przez gminę przebiega magistrala kolejowa ze stacją w Rudnikach.

W gminie istnieje Gminny Zakład Komunikacyjny, który posiada 12 autobusów i w pełni obsługuje ruch pasażerski na terenie całej gminy oraz zapewnia dojazd do Częstochowy.

4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Z końcem 2009 roku gmina Rędziny liczyła 9778 mieszkańców, w tym 4951 kobiet, które stanowiły 50,63% ogółu ludności. Gęstość zaludnienia w gminie wynosiła 234 osoby na km².

Struktura wiekowa mieszkańców gminy ulegała zmianom. W latach 2007-2009 miał miejsce spadek liczby dzieci i młodzieży oraz osób starszych, rosła natomiast liczba osób w wieku produkcyjnym. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2007-2009

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	2037	2001	1977
liczba osób w wieku produkcyjnym	6136	6141	6214
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	1600	1597	1587
ogółem	9773	9739	9778

Dane Urzędu Gminy w Rędzinach.

Wpływ na sytuację demograficzną w gminie miały m.in. takie czynniki, jak kształtowany przez liczbę urodzeń żywych i zgonów przyrost naturalny oraz migracja, odbywająca się zarówno w ruchu wewnętrznym, jak i zagranicznym. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 4. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2007-2009

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
liczba urodzeń żywych	112	104	109
liczba zgonów	107	121	108
przyrost naturalny	+5	-17	+1

Dane Urzędu Gminy w Rędzinach.

Tabela 5. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2007-2009

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
saldo migracji w ruchu wewnętrznym	–	92	133
saldo migracji w ruchu zagranicznym	–	0	1
saldo migracji ogółem	–	92	134

Dane Urzędu Gminy w Rędzinach.

W latach 2007-2009 przyrost naturalny w gminie ulegał wahaniom – z +5 w 2007 r. poprzez -17 w 2008 r. do +1 w 2009 r. Na ujemny przyrost naturalny w 2008 roku miał znaczny wzrost liczby zgonów (do 121) i niewielki spadek liczby urodzeń żywych (do 104). W latach 2008-2009 saldo migracji było dodatnie i wyniosło odpowiednio 92 i 134.

Biorąc pod uwagę powyższe dane i próbując dokonać prognozy ludności gminy na najbliższe lata, należy zwrócić uwagę na dwie istotne, wcześniej odnotowane, kwestie. Pierwsza z nich dotyczy stale zmniejszającej się w gminie liczby dzieci i młodzieży. Druga natomiast odnosi się do systematycznego wzrostu liczby osób w wieku produkcyjnym. W przyszłości grupa ta, kończąc aktywność zawodową, będzie zasilala grono osób w wieku poprodukcyjnym.

Powyższe tendencje demograficzne będą wymagały dostosowania usług społecznych do potrzeb zarówno dzieci i młodzieży, jak i seniorów. W przypadku tych pierwszych konieczne będzie zapewnienie im odpowiedniego dostępu do wychowania, edukacji, kultury, sportu i rekreacji, tym drugim trzeba będzie natomiast udzielić stosownej pomocy materialnej i rzeczowej, ułatwić im korzystanie z usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz różnorodnych form aktywnego spędzania czasu wolnego.

5. SYTUACJA GOSPODARCZA

Gmina Rędziny ma charakter przemysłowo-rolniczy. W gospodarce dominującą rolę odgrywają handel i naprawy, transport, produkcja wyrobów, usługi przemysłowe i budownictwo. Największe przedsiębiorstwa działające w gminie to: Cemex Sp. z o.o. Zakład Cementowni Rudniki, Zakłady Chemiczne SA, Fabryka Narzędzi Medycznych „Chirmed”, Goliard – produkcja makaronów.

Jeśli chodzi o rolnictwo (gmina posiada duże kompleksy gleb III i IV), w strukturze użytków rolnych przeważają grunty orne, co potwierdzają dane przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 6. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki

powierzchnia użytków rolnych ogółem (w ha)		3.335
w tym:	grunty orne (w ha)	3.263
	sady (w ha)	22
	łąki i pastwiska (w ha)	50
powierzchnia lasów i gruntów leśnych (w ha)		169,5
powierzchnia pozostałych gruntów i nieużytków (w ha)		10

Dane Urzędu Gminy w Rędzinach.

W latach 2007-2009 liczba prywatnych podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie systematycznie zwiększała się. Działały one głównie w takich sekcjach, jak: handel i naprawy (79 podmiotów), transport, gospodarka magazynowa i łączność (75).

Dane szczegółowe na temat podmiotów gospodarczych w gminie przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 7. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2007-2009

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
liczba podmiotów w sektorze publicznym	–	–	–
liczba podmiotów w sektorze prywatnym	605	623	648
liczba podmiotów ogółem	–	–	–

Dane Urzędu Gminy w Rędzinach.

Tabela 8. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) z końcem 2009 roku

sekcja	liczba podmiotów
rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	6
przemysł	7
budownictwo	36
handel i naprawy	79
hotele i restauracje	27
transport, gospodarka magazynowa i łączność	75
pośrednictwo finansowe	14
obsługa nieruchomości i firm	28
administracja publiczna i obrona narodowa	1
edukacja	23
ochrona zdrowia i pomoc społeczna	2
działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	2

Dane Urzędu Gminy w Rędzinach.

6. PROBLEMY NA RYNKU PRACY

Problemy na rynku pracy, objawiające się niedostateczną liczbą miejsc pracy, prowadzą do obniżenia standardu życia ludności. Długotrwałe pozostawanie bez zatrudnienia ogranicza szanse na podjęcie pracy, przyczynia się do ubożenia ludności, a nawet prowadzi do wykluczenia społecznego.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Częstochowie, w latach 2007-2009 liczba osób bezrobotnych w gminie Rędziny ulegała zmianom od 389 na koniec 2007 roku poprzez 341 osób na koniec roku następnego do 470 osób na koniec roku 2009. Wśród pozostających bez pracy w latach 2007-2008 większość stanowiły kobiety (odpowiednio 212

i 184 osoby), a w 2009 roku mężczyźni (265 osób). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Bezrobotni w gminie według płci i ich udział w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2007-2009

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
liczba bezrobotnych w gminie	389	341	470
udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	6,3%	5,4%	7,5%
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	212	184	205
udział kobiet w liczbie bezrobotnych	54,5%	54%	43,6%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Częstochowie.

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat stopy bezrobocia, jaką odnotowano w latach 2007-2009 w powiecie częstochowskim, województwie śląskim i w kraju.

Tabela 10. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju latach 2007-2009

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
stopa bezrobocia w powiecie częstochowskim	14,9%	12,9%	15,5%
stopa bezrobocia w województwie śląskim	9,2%	6,9%	9,2%
stopa bezrobocia w kraju	11,2%	9,5%	11,9%

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2007-2009 powiat częstochowski charakteryzował się wyższą, w stosunku do województwa śląskiego i kraju, stopą bezrobocia. Zarówno w powiecie, województwie, jak i w kraju w 2009 roku odnotowano jej wzrost w porównaniu z latami poprzednimi.

Dla scharakteryzowania problemu bezrobocia w gminie ważna jest analiza danych dotyczących podziału bezrobotnych według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia, a także rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy. Dane szczegółowe w tym zakresie na koniec 2009 roku przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 11. Bezrobotni w gminie na koniec 2009 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia

		liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)			liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
		ogółem	kobiet				ogółem	kobiet	
wiek	18-24 lata	65	29	44,61	staż pracy	bez stażu	84	37	44,04
	25-34 lata	124	71	57,61		do 1 roku	85	30	35,29
	35-44 lata	108	46	42,59		1-5 lat	76	37	48,68
	45-54 lata	116	47	40,51		5-10 lat	64	26	40,62
	55-59 lat	50	12	24		10-20 lat	64	21	32,81
	60-64 lata	7	–	–		20-30 lat	9	3	33,33
czas pozostawania bez pracy	do 1 miesiąca	56	24	42,85	wykształcenie	30 lat i więcej	88	51	57,95
	1-3 miesiące	105	43	40,95		wyższe	48	33	68,75
	3-6 miesięcy	78	30	38,46		policealne i śr. zawodowe	99	55	55,55
	6-12 miesięcy	112	47	41,96		średnie ogólnokształcące	18	14	77,77
	12-24 miesiące	78	38	48,72		zasadnicze zawodowe	152	50	32,89
	pow. 24 miesięcy	41	23	56,09		gimnazjalne i niższe	153	53	34,64

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Częstochowie.

Na koniec 2009 roku wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby w wieku 25-34 lata, często bez doświadczenia zawodowego (124 osoby) i w wieku 45-54 lata (116 osób), osoby pozostające bez zatrudnienia od 6 do 12 miesięcy (112 osób) oraz od 1 do 3 miesięcy (105 osób), osoby ze stażem pracy 30 lat i więcej (88 osób), ze stażem pracy do 1 roku (85 osób) i bez stażu pracy (84 osoby), a także osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym (153 osoby) oraz zasadniczym zawodowym (152 osoby).

Liczne grupy wśród będących bez zatrudnienia stanowiły również osoby w wieku 35-44 lata (108 osób), osoby pozostające bez pracy od 3 do 6 i od 12 do 24 miesięcy (po 78 osób), osoby ze stażem pracy od roku do 5 lat (76 osób) oraz osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (99 osób).

Największy udział kobiet w ogóle bezrobotnych odnotowano wśród osób w wieku 25-34 lata (57,26%), osób pozostających bez pracy długotrwale, powyżej 12 miesięcy (51,26%), osób ze stażem pracy powyżej 30 lat i więcej pracy (57,95%) oraz osób z wykształceniem średnim ogólnokształcących (77,77%) i, co budzi niepokój, wyższym (68,75%).

Tabela 12. Bezrobotni w gminie na koniec 2009 roku według wybranych rodzajów działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy

rodzaj działalności ostatniego miejsca pracy	liczba bezrobotnych	liczba ofert pracy
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	148	12
przetwórstwo przemysłowe	2062	97
wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	6	0
budownictwo	0	0
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	627	30
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	112	12
transport i gospodarka magazynowa	0	0
administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	119	17
edukacja	114	55
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	120	50
pozostała działalność usługowa	43	14

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Rędzinach.

Na koniec 2009 roku wśród bezrobotnych w gminie dominowały osoby, dla których ostatnimi miejscami pracy były podmioty gospodarcze prowadzące działalność w takich działach, jak: przetwórstwo przemysłowe (2062 osoby), handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (627 osób), rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (148 osób) opieka zdrowotna i pomoc społeczna (120 osób). Liczba dostępnych na koniec 2009 roku ofert pracy dla bezrobotnych z gminy wynosiła 287; najwięcej z nich dotyczyło możliwości zatrudnienia w przetwórstwie przemysłowym (97 ofert), edukacji (55 ofert), opiece zdrowotnej i pomocy społecznej (50 ofert).

Z powyższych danych wynika, że programami aktywizującymi osoby bezrobotne z gminy należy objąć przede wszystkim osoby młode, którym powinno się zapewnić możliwość podjęcia pierwszej pracy. Nie należy również zapominać o osobach mających za sobą kilkanaście lat pracy, którym powinno się zapewnić możliwość przekwalifikowania, aby wzmocnić ich konkurencyjność na rynku pracy.

Ze względu na to, że problem bezrobocia w gminie w największym stopniu osiągał osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym oraz zasadniczym zawodowym, warto nadal zachęcać młodzież do zdobywania wykształcenia, natomiast w przypadku osób pozostających na rynku pracy bez zatrudnienia, szczególny nacisk należy położyć na doksztalcanie oraz podniesienie lub zmianę kwalifikacji zawodowych.

7. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE

Zasoby i warunki mieszkaniowe ludności determinują w znacznym stopniu jakość jej bytowania. Niejednokrotnie określają również granice możliwości realizowania własnych aspiracji życiowych.

W latach 2007-2009 liczba mieszkań w gminie Rędziny nieznacznie, lecz stale, spadała (z 102 w 2007 r. do 90 w 2009 r.). Zmniejszała się tym samym liczba izb (z 286 w 2007 r. do 251 w 2009 r.) i powierzchnia użytkowa mieszkań (z 4.100,07 m² w 2007 r. do 3.517,95 m² w 2009 r.). Zmniejszała się również przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (z 40,19 w 2007 r. do 39,08 w 2009 r.) a przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę zwiększyła się (z 12,53 w 2007 r. do 13,12 w 2009 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Zasoby mieszkaniowe gminy w latach 2007-2009

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
liczba mieszkań	102	96	90
liczba izb	286	271	251
powierzchnia użytkowa mieszkań (w m ²)	4.100,07	3.877,13	3.517,95
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (w m ²)	40,19	40,38	39,08
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (w m ²)	12,53	12,62	13,12

Dane Urzędu Gminy w Rędzinach.

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, wypłacane są dodatki mieszkaniowe. Jest to forma pomocy świadczona przez gminę, a realizowana przez Urząd Gminy. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2007-2009

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
liczba rodzin, którym decyzją przyznano dodatek mieszkaniowy	108	87	93
liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	108	87	93
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	38.750,65	28.557,10	39.969,31

Dane Urzędu Gminy w Rędzinach.

W latach 2007-2009 liczba rodzin w gminie, którym decyzją administracyjną przyznano dodatek mieszkaniowy, wahała się (od 108 w 2007 r. poprzez 87 w 2008 r. do 93 w 2009 r.). Zmianom ulegała również liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych (od 108

w 2007 r. poprzez 87 w 2008 r. do 93 w 2009 r.), podobnie jak wysokość kwot przeznaczonych na ten cel (od 38.750,65 zł w 2007 r. poprzez 28.557,10 zł w 2008 r. do 39.969,31 zł w 2009 r.).

8. BEZDOMNOŚĆ

Bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Wiąże się ze zmianami demograficznymi i ruchliwością społeczną, z recesją gospodarczą, bezrobociem, ubóstwem, kryzysem polityki mieszkaniowej i wzrostem cen mieszkań oraz dysfunkcjonalnością instytucji opiekuńczo-resocjalizacyjnych i karnych zaniedbujących obowiązek opieki następczej.

Do głównych przyczyn bezdomności o charakterze społecznym i patologicznym należą: likwidacja państwowych zakładów pracy, a wraz z nimi hoteli robotniczych, brak miejsc w szpitalach, zakładach opiekuńczych, domach pomocy społecznej, brak opieki nad wychowankami domów dziecka kończącymi 18 lat, brak ośrodków dla nosicieli wirusa HIV, zaległości w opłatach czynszowych prowadzące do eksmisji, a także alkoholizm, przestępczość, odrzucenie lub brak opieki ze strony najbliższych, rozwód lub trwały rozpad innych więzi formalnych lub nieformalnych, prostytutka kobiet, przemoc w rodzinie oraz świadomy wybór innego sposobu życia i odrzucenie powszechnie uznawanego systemu wartości.

Osobami bezdomnymi, obok tych, którzy są nimi z wyboru, najczęściej stają się ludzie w starszym wieku, matki z nieletnimi dziećmi, rodziny pełne nieposiadające środków finansowych na opłacenie mieszkania oraz osoby, które opuściły zakłady karne.

Bezdomność w gminie Rędziny jest jedynie zjawiskiem, nie urasta do rangi problemu społecznego. Przez większą część roku ma charakter jednostkowy, ulegając nasileniu w okresie zimowym, i dotyczy głównie mężczyzn z problemem alkoholowym.

Pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością z gminy świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rędzinach. Przybiera ona głównie formę wsparcia rzeczowego (odzież, posiłek) oraz schronienia. W latach 2007-2009 liczba rodzin i przebywających w nich osób objętych wsparciem z powodu bezdomności była niewielka i ulegała nieznacznym wahaniom (liczba rodzin: z 8 w 2007 r. poprzez 2 w 2008 r. do 8 w 2009 r., liczba osób w rodzinach z 8 w 2007 r. poprzez 2 w 2008 r. do 24 w 2009 r.).

9. EDUKACJA

Edukacja, rozumiana jako wychowanie, wykształcenie, nauka oraz zdobywanie wiedzy, umiejętności i kształcenie, pełni zasadniczą rolę w rozwoju człowieka. Jako proces trwający od młodości jest sposobem na podniesienie jakości zasobów ludzkich, a tym samym poziomu konkurencyjności gospodarki i przyspieszenia tempa rozwoju gospodarczego. Głównym problemem edukacji jest nierówny dostęp do niej przez całe życie, efektem czego są zróżnicowane szanse życiowe poszczególnych grup ludności, np. młodzieży mieszkającej na wsi i w mieście, dziewcząt i chłopców, dorosłych bez wykształcenia i z wykształceniem.

W roku szkolnym 2009/2010 w gminie Rędziny funkcjonowało 11 placówek oświatowo-wychowawczych, w tym 4 przedszkola, 5 szkół podstawowych i 2 szkoły gimnazjalne. Dane szczegółowe na temat ww. placówek, a także liczby dzieci i uczniów do nich uczęszczających oraz nauczycieli w nich pracujących przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15. Placówki oświatowo-wychowawcze w gminie w roku szkolnym 2009/2010

nazwa i adres placówki	liczba dzieci, uczniów	liczba nauczycieli
Gminne Przedszkole Publiczne w Rędzinach, ul. Wolności 126, 42-242 Rędziny	282	49
Gminne Przedszkole Rędziny – Osiedle, ul. Broniewskiego 7		
Gminne Przedszkole w Kościelcu, ul. Wolności 90, Kościelec, 42-240 Rudniki		
Zespół Szkolno-Przedszkolny im. Jana Pawła II w Rudnikach, ul. Szkolna 11, 42-240 Rudniki		
Szkoła Podstawowa im. Gustawa Morcinka w Rędzinach, ul. Szkolna 7, 42-242 Rędziny	565	104
Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka w Kościelcu, ul. Wolności 93, 42-240 Rudniki		
Szkoła Podstawowa w Koninie, ul. Szkolna 37, Konin, 42-240 Rudniki		
Szkoła Podstawowa im. Kazimierza Pułaskiego w Rędzinach Osiedle, ul. Działkowiczów 3, 42-242 Rędziny		
Gimnazjum im. Armii Krajowej w Rędzinach, ul. Działkowiczów 20, 42-242 Rędziny	337	54
Gimnazjum w Rudnikach, ul. Szkolna 11, 42-240 Rudniki		

Dane Urzędu Gminy w Rędzinach.

10. KULTURA

Korzystanie z dóbr kultury wpływa na jakość życia ludności i świadczy o poziomie rozwoju społecznego. W Rędzinach istnieje Gminny Ośrodek Kultury. Głównym jego zadaniem jest rozpoznawanie i rozbudzanie zainteresowań i potrzeb kulturalno-oświatowych, upowszechnianie dóbr kultury wśród mieszkańców, rozwijanie zainteresowań amatorską twórczością artystyczną, organizowanie imprez kulturalnych dla społeczeństwa gminy, organizowanie konkursów, spektakli, koncertów, wystaw, odczytów, kiermaszy, festynów. GOK organizuje również konkursy dla dzieci i młodzieży, turnieje międzyszkolne, a także prowadzi stałe zajęcia: plastyczne, taneczne, kulinarne, informatyczne, modelarskie, sportowe. Przy Gminnym Ośrodku Kultury działają różne zespoły.

Dane szczegółowe na temat funkcjonujących w gminie placówek kulturalnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16. Placówki kulturalne w gminie w 2009 roku

nazwa i adres placówki	liczba osób objętych ofertą	liczba pracowników
Gminny Ośrodek Kultury, ul. Mickiewicza 7, 42-242 Rędziny		
Zespół Śpiewaczy „Kościelanki” z Kościelca, Zespół folklorystyczny KG w Kościelec		
Zespół Jarzębiny		
Klub Literata „Akapit”		
Filia Gminnego Ośrodka Kultury w Mariance Rędzińskiej		
Gminna Biblioteka, ul. Mickiewicza 7, 42-242 Rędziny		

Dane Urzędu Gminy w Rędzinach.

11. SPORT I REKREACJA

Propagowany w dzisiejszych czasach zdrowy styl życia obejmuje m.in. właściwe odżywianie, aktywny wypoczynek oraz uprawianie różnorodnych dyscyplin sportowych. Sport wpływa bowiem nie tylko na kondycję zdrowotną człowieka, ale również jego cechy charakteru, postawę, relacje z innymi ludźmi, umiejętność współpracy i asertywność.

W gminie Rędziny działają następujące kluby sportowe: LKS „Lotnik” Kościelec – piłka nożna, GKS „Unia” Rędziny – piłka nożna, KS „Corona” Rudniki – siatkówka mężczyzn. Na terenie gminy znajduje się lotnisko, które jest zlokalizowane w Rudnikach, gdzie działa Aeroklub Częstochowski. W Rędzinach wybudowano niedawno Gminną Halę

Sportową. Nowoczesny obiekt posiada pełnowymiarowe boisko do gry w piłkę ręczną, siatkówkę, koszykówkę oraz widownię na 180 osób. Hala posiada własną siłownię, saunę oraz salę konferencyjną. Z obiektu korzystają zarówno uczniowie, jak i mieszkańcy gminy. Hala sportowa wykorzystywana jest na organizację imprez kulturalnych i okolicznościowych.

Przy Gminnej Hali Sportowej w Rędzinach funkcjonuje kompleks sportowy wybudowany w ramach programu „Moje boisko Orlik 2012”. Orlik jest czwartym tego typu obiektem sportowym w powiecie częstochowskim. Kompleks w Rędzinach jest jednym z największych Orlików w regionie.

12. TURYSTYKA

Gmina Rędziny nie ma charakteru typowo turystycznego, mimo że jest położona na północnym krańcu Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej. Gmina sąsiaduje z terenami o uznanych walorach rekreacyjno-turystycznych z malowniczymi krajobrazami, ruinami zamków obronnych, klasztorami i licznymi jaskiniami.

13. SYTUACJA DZIECKA

Dziecko wymaga szczególnej opieki i troski. Działalność na jego rzecz powinna polegać przede wszystkim na ochronie jego praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, służby zdrowia i wypoczynku oraz na asekurowaniu go w obliczu zagrożeń.

Analiza sytuacji dziecka w gminie Rędziny została dokonana na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w funkcjonujących na jej terenie placówkach oświatowych. Badania te pozwoliły zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne uczniów pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej oraz uzyskać informację na temat prowadzonych w szkołach działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych. W sumie do analizy przedłożono 5 ankiet – wypełnionych przez pedagogów szkolnych lub, w przypadku ich braku, dyrektorów – z następujących placówek oświatowych:

- Szkoła Podstawowa w Koninie (liczba uczniów: 65),
- Szkoła Podstawowa Rędziny – Osiedle (liczba uczniów: 108),
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Rudnikach – Szkoła Podstawowa (liczba uczniów: 114),
- Szkoła Podstawowa w Kościelcu (liczba uczniów: 114),
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Rudnikach – Gimnazjum (liczba uczniów: 164).

Zasoby i oferta szkolna

Z analizy ankiet wynika, że wszystkie placówki zatrudniają pedagoga i pielęgniarkę, a żadna szkoła nie zatrudnia doradcy zawodowego.

Wszystkie ankietowane placówki prowadzą dożywianie uczniów, a 3 z nich (SP w Kościelcu, SP w Rędzinach Osiedlu, Gim. Nr 2 w ZSP w Rudnikach) zgłosiły potrzebę zwiększenia o w sumie 52 liczby dzieci i młodzieży objętych tym rodzajem pomocy.

Wszystkie placówki zapewniają uczniom dostęp do Internetu, 4 umożliwiają korzystanie z sali gimnastycznej (brak w SP w Koninie). Do wszystkich szkół jest dobry dojazd i dzieci nie mają problemów z dotarciem do szkoły.

Wszystkie placówki oferują dzieciom i młodzieży zajęcia dodatkowe. Najczęściej przyjmują one postać różnorodnych tematycznie kół zainteresowań (m.in. koła dziennikarskie, plastyczne, biblioteczne, języka angielskiego, muzyczne, teatralne, informatyczne, krajoznawczo-turystyczne, matematyczne, SKS). Jednocześnie 4 placówki prowadzą zajęcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wśród nich najczęściej organizowane są zajęcia wyrównawcze (5 szkół), korekcyjno-kompensacyjne (3) i rewalidacyjne (4).

Problemy dosięgające uczniów i ich rodziny

Ankietowani identyfikowali problemy, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają uczniów i ich rodziny, w dwojaki sposób, tj. odpowiadając na pytanie o charakterze otwartym oraz wypełniając zamknięty katalog cech patologicznych obejmujący 14 zmiennych.

Określając problemy w odpowiedzi na pytanie otwarte, badani wskazywali głównie na dysfunkcje występujące w domu, zaniedbanie przez dom, ubóstwo, bezrobocie, nadużywania alkoholu. Pedagodzy zwracali również uwagę na zjawisko ubożenia rodzin. Powodowane jest ono m.in. bezrobociem.

Wypełniając zamknięty katalog cech patologicznych, ankietowani stwierdzali ich obecność, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków. Szczegółowe informacje na temat zdiagnozowanych w środowisku szkolnym i w domu rodzinnym uczniów problemów społecznych zawiera poniższa tabela.

Tabela 17. Problemy występujące w środowisku szkolnym i rodzinnym dzieci i młodzieży z gminy uczęszczających do placówek oświatowych

cechy patologii społecznej	obecność poszczególnych cech	
	liczba ujawnionych przypadków	nie występuje
sięganie po alkohol	12; w tym w domu rodzinnym)	2
sięganie po narkotyki		5
palenie papierosów	5	2
ucieczki z domu		5
kradzieże	1	3
agresja i przemoc, w tym: poniżanie, zastraszanie, znęcanie się, bicie, wymuszanie pieniędzy, zmuszanie do palenia papierosów	8	2
autoagresja		5
przestępczość ujawniona		5
niszczenie mienia szkolnego	>10	2
udział w grupach negatywnych		5
problemy wymagające nadzoru kuratora sądowego	5	2
przemoc w rodzinie		4
zaniedbanie przez dom	12	1
wykorzystywanie seksualne		5

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

Do problemów najczęściej występujących w szkole i w domu rodzinnym dzieci i młodzieży ankietowani zaliczyli: nadużywanie używek w rodzinach i sięganie przez uczniów po alkohol i papierosy, niszczenie mienia szkolnego, stosowanie agresji i przemocy w grupie rówieśniczej, zaniedbanie przez dom oraz problemy wymagające nadzoru kuratora sądowego.

Badania i działania profilaktyczne i naprawcze konieczne do przeprowadzenia

Wskazując badania konieczne do przeprowadzenia wśród dzieci, młodzieży i ich rodziców, pedagodzy stwierdzili, iż należy dokładnie zdiagnozować zachowania negatywne w środowisku szkolnym i rodzinnym, w tym problemy ubóstwa, bezrobocia, uzależnień, agresji i przemocy domowej. W opinii ankietowanych trzeba również dokładnie rozpoznać wykorzystywane przez rodziców metody wychowawcze oraz skutki ich stosowania. Ważne jest także zbadanie skuteczności pomocy udzielanej dzieciom, młodzieży i ich rodzicom oraz poznanie ich oczekiwań w tym zakresie. Zdaniem pedagogów warto także poznać propozycje tych grup co do oferty spędzania czasu wolnego.

Określając działania profilaktyczne i naprawcze, które należałoby przeprowadzić w szkołach, badani wskazywali głównie na potrzebę organizowania warsztatów, pogadanek, konkursów i prezentacji profilaktycznych oraz spotkań ze specjalistami z danej dziedziny. Pedagodzy podkreślali również znaczenie propagowania zdrowego stylu życia, m.in. poprzez rozpowszechnianie materiałów edukacyjno-informacyjnych. Zwracali także uwagę na konieczność prowadzenia psychoedukacji rodziców i organizowania treningów zastępowania agresji oraz konstruktywnego rozwiązywania problemów społecznych.

Współpraca szkół z rodzicami uczniów

Przedstawiciele wszystkich ankietowanych placówek uznali współpracę z rodzicami uczniów za zadowalającą. W jej ramach odbywają się konsultacje indywidualne, rozmowy telefoniczne, zebrania, pogadanki, spotkania w ramach Rady Rodziców, organizowane są imprezy i uroczystości szkolne, prowadzona jest pedagogizacja rodziców. Ci ostatni zachęceni są również do aktywnego uczestnictwa w życiu szkoły.

Współpraca szkół z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny

Podobnie jak w przypadku oceny współpracy szkół z rodzicami, przedstawiciele wszystkich badanych placówek stwierdzili, że współpraca z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny jest zadowalająca. Do podmiotów tych zaliczyli: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Publiczną Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, Policję, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, sąd rodzinny oraz kuratorów sądowych.

Potrzeby dzieci i młodzieży

Wskazując najpilniejsze potrzeby dzieci i młodzieży, pedagodzy zwrócili uwagę na konieczność zapewnienia im szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego. Postulat ten dotyczył większego dostępu do zajęć i obiektów kulturalnych i sportowych (np. dodatkowych zajęć uwzględniających różne formy aktywności oraz basenu z nauką pływania).

Możliwości przyczynienia się szkół do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży

Zastanawiając się nad tym, w jaki sposób szkoła może się przyczynić do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży w gminie, pedagodzy wskazywali przede wszystkim na możliwość zagospodarowania czasu wolnego, m.in. poprzez organizowanie zajęć pozalekcyjnych, kół

zainteresowań, pracowni komputerowych, świetlic środowiskowych, imprez szkolnych oraz wypoczynku.

Ankietowani podkreślali również wagę i korzyści płynące ze współpracy szkoły z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny w gminie.

14. OCHRONA ZDROWIA

Styl życia i zachowania zdrowotne wpływają w największym stopniu na stan zdrowia ludności. Do czynników zagrażających zdrowiu należą przede wszystkim: mała aktywność fizyczna, nieprawidłowości w sposobie żywienia, palenie tytoniu, nadmierne spożycie alkoholu, używanie narkotyków, zły stan środowiska naturalnego, niewłaściwe warunki bezpieczeństwa pracy, wypadki drogowe oraz brak powszechnej profilaktyki.

W gminie Rędziny funkcjonują 3 zakłady opieki zdrowotnej, działają 2 apteki i 1 punkt apteczny oraz prowadzonych jest 76 prywatnych praktyk lekarskich. Dane szczegółowe na temat działających w gminie zakładów opieki zdrowotnej, aptek i punktów aptecznych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 18. Zakłady opieki zdrowotnej, apteki i punkty apteczne w gminie w 2009 roku

nazwa placówki	adres
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Lekarska „OPTIMA” s.c	ul. Działkowiczów 20, Rędziny
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Agata i Paweł Dydoń	ul. Działkowiczów 20, Rędziny
Przychodnia Stomatologiczna „Wolski”	ul. Wolności 89, Rędziny
Apteka prywatna. Nowakowska Izabela	ul. Działkowiczów 20, Rędziny
Apteka Męcik Grażyna	ul. Wolności 89, Rędziny
Punkt apteczny	ul. Częstochowska 13, Rudniki

Dane Urzędu Gminy w Rędzinach.

Dla poznania sytuacji zdrowotnej mieszkańców gminy ważna jest analiza danych będących w posiadaniu zakładów opieki zdrowotnej i indywidualnych praktyk lekarskich działających na jej terenie. W poniższej tabeli przedstawiono informacje w tym zakresie za 2009 rok pochodzące z Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej Przychodnia Lekarska „OPTIMA” s.c.

Tabela 19. Najczęstsze schorzenia ludności gminy w 2009 roku

rodzaj schorzenia	osoby, u których stwierdzono schorzenie	
	liczba dzieci i młodzieży	liczba osób dorosłych
nowotwory	–	30
niedokrwistości	49	61
choroby tarczycy	13	55
cukrzyca	–	140
otyłość	74	–
zaburzenia refrakcji i akomodacji	77	–
alergia – dychawica oskrzelowa	58	–
alergie pokarmowe	21	–
alergie skórne	28	–
choroby obwodowego układu nerwowego	–	193
choroby układu krążenia	–	522
przewlekły nieżyt oskrzeli, dychawica oskrzelowa	–	86
przewlekłe choroby układu trawiennego	–	172
choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej	–	165

Dane NZOZ Przychodnia Lekarska „OPTIMA” s.c. w Rędzinach.

W 2009 roku pod opieką Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej Przychodnia Lekarska „OPTIMA” s.c. w Rędzinach było 1.478 dzieci i młodzieży oraz 4.662 osoby dorosłe z gminy. U największej liczby osób w wieku przedprodukcyjnym stwierdzono zaburzenia refrakcji i akomodacji (77 osób), otyłość (74 osoby), dychawicę oskrzelową (58 osób) i niedokrwistości (49 osób). Dorośli z kolei najczęściej zmagali się z chorobami układu krążenia (522 osoby), chorobami obwodowego układu nerwowego (193 osoby), przewlekłymi chorobami układu trawiennego (172 osoby), chorobami układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej (165 osób) oraz cukrzycą (140 osób).

Ważną rolę w utrzymaniu dobrego stanu zdrowia pełni profilaktyka. Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat dzieci do lat 3 objętych opieką profilaktyczną oraz dzieci i młodzieży do lat 19 objętych profilaktycznymi badaniami lekarskimi.

Tabela 20. Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży z gminy w 2009 roku

forma profilaktyki	liczba dzieci i młodzieży
porady profilaktyczne lekarza rodzinnego po raz pierwszy (dzieci do lat 3)	76
porady profilaktyczne lekarza rodzinnego następnym razem (dzieci do lat 3)	535

wizyty profilaktyczne pielęgniarek i położnych po raz pierwszy (dzieci do 1. roku życia)	80
wizyty profilaktyczne pielęgniarek i położnych następnym razem (dzieci do lat 3)	351
profilaktyczne badania lekarskie (dzieci i młodzież do lat 19 podlegający badaniu)	558
profilaktyczne badania lekarskie (dzieci i młodzież do lat 19 zbadani zgodnie z programem badań profilaktycznych)	483

Dane NZOZ Przychodnia Lekarska „OPTIMA” s.c. w Rędzinach.

W 2009 roku poradami profilaktycznymi lekarza rodzinnego Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej Przychodnia Lekarska „OPTIMA” s.c. w Rędzinach po raz pierwszy i po raz następny zostało objętych odpowiednio 76 i 535 dzieci do lat 3. Wizyty profilaktyczne pielęgniarek i położnych miały z kolei miejsce po raz pierwszy i po raz następny w przypadku odpowiednio 80 i 351 dzieci do 1. roku życia. Profilaktycznymi badaniami lekarskimi objęto natomiast 558 dzieci i młodzieży, w tym 483 osób zgodnie z programem badań profilaktycznych.

15. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwu publicznemu zagraża przestępczość, która jest zjawiskiem dynamicznym i, podobnie jak społeczeństwo, podlega rozwojowi. Choć stanowi margines życia społecznego, poprzez swą intensywność i częstotliwość może mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciskać dotkliwie piętno na jej funkcjonowaniu.

Według danych Komisariatu Policji w Kłomnicach, w 2009 roku na terenie jemu podległym, a obejmującym pięć gmin powiatu częstochowskiego (w tym gminę Rędziny), stwierdzono ogółem 775 przestępstw, tj. o 110 więcej w porównaniu z rokiem poprzednim. Wśród nich odnotowano 494 przestępstwa kryminalne i 26 przestępstw gospodarczych. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 21. Wybrane przestępstwa stwierdzone na terenie podległym KP w Kłomnicach w 2009 roku

kategoria przestępstwa	liczba przestępstw
zabójstwa	1
bójki i pobicia	7
rozboje	10
kradzieże z włamaniem	99

kradzieże mienia	106
kradzieże pojazdów	1
włamania do samochodów	9
przestępstwa przeciwko ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii	3

Dane Komisariatu Policji w Rędzinach.

16. POMOC SPOŁECZNA

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Zadania pomocy społecznej w gminie Rędziny wykonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rędzinach. Jednostka ta realizuje również zadania wynikające z innych, aniżeli ustawa o pomocy społecznej, aktów prawnych. Należą do nich w szczególności: ustawa o świadczeniach rodzinnych i ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o świadczeniach zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych, ustawa o powszechnym ubezpieczeniu społecznym oraz ustawa o ochronie zdrowia psychicznego.

Z końcem 2009 roku kadrę GOPS-u stanowiło 11 osób. Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w ośrodku, potrzeb w tym zakresie oraz poziomu wykształcenia pracujących w nim osób przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 22. Stan zatrudnienia w GOPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2009 roku

rodzaj stanowiska	liczba etatów	o ile etatów powinno być więcej?
kadra kierownicza	1	–
pracownicy socjalni	4	1
pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze	2	1
pracownicy wykonujący specjalistyczne usługi opiekuńcze	–	–
pozostali pracownicy	4	–

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rędzinach.

Wśród propozycji w zakresie rozwoju zasobów kadrowych GOPS-u figuruje potrzeba zwiększenia liczby pracowników socjalnych o 1. Ma to związek z koniecznością realizacji

zapisu ustawy o pomocy społecznej nakładającego na ośrodek obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników. W 2009 roku wskaźnik ten nie był spełniony i wynosił 2.444,5 mieszkańców na 1 pracownika socjalnego. W zakresie rozwoju zasobów kadrowych GOPS-u pojawił się również postulat zwiększenia liczby pracowników wykonujących usługi opiekuńcze o 1.

Tabela 23. Wykształcenie kadry GOPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2009 roku

rodzaj wykształcenia, dodatkowe kwalifikacje i zainteresowanie w tym zakresie		liczba osób		
		kadra kierownicza	pracownicy socjalni	
wykształcenie	wyższe kierunkowe	–	2	
	wyższe niekierunkowe	–	–	
	średnie kierunkowe	1	2	
	średnie niekierunkowe	–	–	
	zawodowe i niższe	–	–	
dodatkowe kwalifikacje	specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	ukończona	1	–
		w trakcie realizacji	–	–
	specjalizacja I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany	1	2
		w trakcie realizacji	–	–
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej		–		
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji I stopnia w zawodzie pracownik socjalny		–		
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji II stopnia w zawodzie pracownik socjalny		–		

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rędzinach.

Z końcem 2009 roku wykształcenie wyższe posiadały 2 osoby z kadry GOPS-u. Wykształceniem średnim legitymowały się z kolei 3 osoby, wśród których dominowali pracownicy socjalni (2 osoby). Kierownik Ośrodka miał ukończoną specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej oraz posiadał specjalizację I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego, podobnie jak 2 pracowników socjalnych.

Prawo do wsparcia udzielanego przez GOPS mają osoby i rodziny, które spełniają określone warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych. I tak np. w odniesieniu do świadczeń z pomocy społecznej jednym z nich jest kryterium dochodowe, które jest ustalone na poziomie 477 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 351 zł na osobę w rodzinie. Kryterium dochodowe stosowane jest również przy przyznawaniu zasiłków rodzinnych i świadczeń alimentacyjnych. Zasiłek rodzinny przysługuje, jeśli dochód

rodziny na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza 504 zł, a gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeśli dochód ten nie przekracza 583 zł. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują z kolei, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 725 zł.

W wykonywaniu zadań GOPS współdziała z różnymi podmiotami, m.in. z organami wykonawczymi gminy i sołectw, innymi jednostkami organizacyjnymi gminy, służbą zdrowia, policją, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych przez GOPS na pomoc społeczną w gminie w latach 2007-2009.

Tabela 24. Środki finansowe wydatkowane przez GOPS na pomoc społeczną w gminie w latach 2007-2009

wielkość wydatków	2007 r.	2008 r.	2009 r.
ogółem	895.045 zł	294.720 zł	391.105 zł
na zadania własne gminy	568.385 zł	148.422 zł	233.576 zł
na zadania zlecone gminie	326.660 zł	146.298 zł	157.529 zł

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rędzinach.

W latach 2007-2008 wysokość środków finansowych przeznaczonych przez GOPS na pomoc społeczną w gminie była dużo niższa niż w 2007 roku. Wpływ na to miały zarówno większe kwoty wydatkowane na zadania własne gminy, jak i zadania zlecone gminie, a to za sprawą przyznawania zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego (klęski żywiołowej lub ekologicznej).

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby mieszkańców gminy objętych przez GOPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2007-2009.

Tabela 25. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2007-2009

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	231	257	351
liczba rodzin	206	202	268
liczba osób w rodzinach	595	576	679
udział liczby osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w ogóle ludności gminy	6,09%	5,89%	6,94%

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rędzinach.

Liczba osób, którym decyzją administracyjną przyznano pomocą społeczną w gminie, rosła w latach 2007-2009 z roku na rok (z 231 osób w rodzinach w 2007 roku do 351 osób w rodzinach w 2009 roku). Wahaniom ulegały natomiast liczba osób w rodzinach objętych wsparciem (od 595 w 2007 r. poprzez 576 w 2008 r. do 679 w 2009 r.) oraz udział beneficjentów systemu w ogóle ludności gminy (od 6,09% w 2007 roku poprzez 5,89% w 2008 roku do 6,94% w 2009 roku).

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat struktury wiekowej oraz aktywności zawodowej odbiorców pomocy społecznej w gminie w 2009 roku.

Tabela 26. Struktura wiekowa oraz aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2009 roku

wiek odbiorców	liczba osób w rodzinach	rodzaj aktywności zawodowej	liczba osób powyżej 18 lat według decyzji administracyjnych
0-16 lat	0	pracuje	32
17-21 lat	4	pracuje dorywczo	138
22-30 lat	48	nie pracuje	35
31-40 lat	263	studiuje	4
41-50 lat	202	uczy się	2
51-60 lat	144	na rencie	15
61-70 lat	16	na emeryturze	10
71 lat i więcej	2	na zasiłku dla bezrobotnych	14
		bezrobotny bez prawa do zasiłku	101

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rędzinach.

Analiza struktury wiekowej mieszkańców gminy objętych przez GOPS pomocą społeczną w 2009 roku wykazała, że największe grupy stanowiły osoby w wieku 31-40 i 40-50 lat (odpowiednio 263 i 202 osoby). Znacznie mniejsze, choć spore, grupy reprezentowały osoby w wieku 51-60 lat (144 osoby) i 22-30 lat (48 osób).

Jeśli chodzi o podział beneficjentów pomocy społecznej w gminie według aktywności zawodowej, najliczniejsze grupy w 2009 roku stanowiły osoby pracujące dorywczo (138 osób) i bezrobotne bez prawa do zasiłku (101 osób).

Analizując powyższe dane, można pokusić się o stwierdzenie, iż najliczniejszą grupę wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia GOPS-u w 2009 roku stanowiły charakteryzujące się niskim poziomem dochodów rodziny dotknięte problemem bezrobocia.

Pochodzące z nich dzieci, z racji niedoborów materialnych w domu, korzystały ze wsparcia w formie dożywiania w szkołach. Diagnozę tę potwierdzają dane dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie, które za lata 2007-2009 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 27. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2007-2009

powód przyznania pomocy	Liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
ubóstwo	49	14	13	136	14	39
bezdomność	8	2	8	8	2	24
potrzeba ochrony macierzyństwa	19	17	12	99	79	79
bezrobocie	90	62	101	261	172	243
niepełnosprawność	67	59	39	136	93	45
długotrwała lub ciężka choroba	96	75	29	228	136	41
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	39	25	43	110	58	124
przemoc w rodzinie	0	3	0	0	12	0
alkoholizm	27	5	8	58	12	16
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	4	3	5	6	3	5
zdarzenie losowe	0	1	0	0	1	0
klęska żywiołowa lub ekologiczna	12	0	0	57	0	0

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rędzinach.

W latach 2007-2009 najczęstszą przyczyną przyznawania pomocy społecznej w gminie było bezrobocie. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających ze wsparcia GOPS-u z tego powodu ulegała wahaniom (od odpowiednio 90 i 261 w 2007 r. poprzez 62 i 172 w 2008 r. do 101 i 243 w 2009 r.). Ważną przyczyną udzielania pomocy była również bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych wsparciem GOPS-u z powodu braku zatrudnienia także wahała się (z odpowiednio 39 i 110 w 2007 roku poprzez 25 i 58 w 2008 r. do 43 i 124 w 2009 r.).

Istotne przyczyny świadczenia pomocy społecznej w gminie stanowiły także: potrzeba ochrony macierzyństwa, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba oraz ubóstwo.

Powody przyznania pomocy społecznej w gminie przez GOPS wpływały na formę udzielanego wsparcia. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2007-2009 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 28. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez GOPS w latach 2007-2009

formy pomocy	liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie			liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
pieniężna	231	257	351	206	202	268	595	576	679
rzeczowa	73	103	120	49	43	79	201	205	298
praca socjalna	X	X	X	113	82	106	264	205	136
poradnictwo specjalistyczne	X	X	X	75	35	0	137	52	0
usługi opiekuńcze	4	2	5	4	2	5	5	2	6
specjalistyczne usługi opiekuńcze	5	1	2	4	1	2	7	1	2

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rędzinach.

W latach 2007-2009 najczęściej udzielaną mieszkańcom gminy formą wsparcia była pomoc finansowa i rzeczowa, głównie w postaci zasiłków celowych i w naturze, zasiłków stałych, okresowych oraz posiłku. Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych tymi rodzajami wsparcia ulegała wahaniom (pomoc finansowa odpowiednio z 206 i 595 w 2007 r. poprzez 202 i 576 w 2008 r. do 268 i 679 w 2009 r., pomoc rzeczowa odpowiednio z 49 i 201 w 2007 r. poprzez 43 i 205 w 2008 r. do 79 i 298 w 2009 r.).

Istotną formę wsparcia świadczoną mieszkańcom gminy stanowiła praca socjalna. Polegała ona m.in. na udzielaniu informacji, wskazówek i pomocy przy rozwiązywaniu trudnych spraw życiowych, świadczeniu poradnictwa oraz współpracy z innymi podmiotami pomocy społecznej. Generalnie liczba rodzin i osób w rodzinach objętych przez GOPS pracą socjalną wahała się z roku na rok (od odpowiednio 113 i 264 w 2007 r. poprzez 82 i 205 w 2008 r. do 106 i 136 w 2009 r.).

W latach 2007-2008 ważną rolę w ramach udzielanej przez GOPS pomocy odgrywało również poradnictwo specjalistyczne; liczba rodzin i osób w rodzinach objętych tą formą wsparcia w 2008 roku znacznie spadła w porównaniu z 2007 roku (z odpowiednio 75 i 137 w 2007 r. do 35 i 52 w 2008 r.). W analizowanym okresie GOPS świadczył również usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze.

W ramach realizowanych zadań GOPS przyznawał także świadczenia rodzinne, do których należą: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego i świadczenia pielęgnacyjnego oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 29. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2007-2009

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
wielkość wydatków na świadczenia rodzinne	1.884.157,00	1.807.387,00	1.700.054,00
rodzaj świadczenia	liczba przyznanych świadczeń		
zasiłek rodzinny	13.973	12.445	10.725
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	56	60	48
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	525	543	449
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych	0	0	0
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka	492	508	481
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	287	323	375
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	823	656	680
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	2425	2069	1782
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	1433	1228	1056
zasiłek pielęgnacyjny	1285	1514	1804
świadczenie pielęgnacyjne	157	145	148
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	86	104	92
liczba świadczeń rodzinnych ogółem	21.542	19.621	17.640

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rędzinach.

W latach 2007-2009 wielkość wydatków przeznaczonych przez GOPS na realizację świadczeń rodzinnych zmniejszała się z roku na rok (z 1.884.157 zł w 2007 r. do 1.700.054 zł w 2009 r.). Tym samym spadała liczba przyznanych świadczeń (z 21.542 w 2007 r. do 17.640 w 2009 r.).

Najczęściej GOPS wypłacał zasiłek rodzinny (w 2007 r. 13.973 świadczeń, w 2008 r. 12.445, a w 2009 r. 10.725), który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka. Istotne formy wsparcia stanowiły również: zasiłek pielęgnacyjny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania, z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego, z tytułu samotnego wychowywania dziecka oraz z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego.

Zaliczka alimentacyjna, a następnie świadczenie alimentacyjne stanowiły kolejne formy wsparcia świadczone w latach 2007-2009 przez GOPS mieszkańcom gminy. Ta pomoc finansowa, udzielana początkowo zgodnie z ustawą o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej, a od 1 października 2008 roku w oparciu

o ustawę o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, była przyznawana dziecku wychowywanemu w rodzinie niepełnej, w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych, oraz dzieciom wychowywanym przez osoby pozostające w związkach małżeńskich, przeprowadzających separację lub rozwód. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 30. Zaliczki i świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2007-2009

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
liczba osób, którym decyzją przyznano zaliczkę alimentacyjną	67	61	X
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie alimentacyjne	X	81	83
liczba przyznanych zaliczek alimentacyjnych	67	61	X
liczba przyznanych świadczeń alimentacyjnych	X	81	83
wielkość wydatków na zaliczki alimentacyjne	203.068,69	160.861,69	X
wielkość wydatków na świadczenia alimentacyjne	X	66.775	303.914,31

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rędzinach.

Liczba mieszkańców gminy, którym w latach 2007-2009 GOPS przyznał zaliczkę, a następnie świadczenie alimentacyjne rosła z roku na rok (z 67 w 2007 r. do 83 w 2009 r.). Zwiększała się również liczba wypłaconych zaliczek i świadczeń (z 67 w 2007 r. do 83 w 2009 r.), a co za tym idzie, wysokość kwot wydatkowanych na ten cel (z 203.068,69 zł w 2007 r. do 303.914,31 w 2009 zł).

Pomoc społeczna polega m.in. na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Składają się na nią zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. W gminie Rędziny, poza Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, działa Centrum Pomocy Rodzinie i Interwencji Kryzysowej (ul. Srebrna 25, 42-242 Marianka Rędzińska), które udziela schronienia bezdomnym mężczyznom, kobietom i rodzinom z dziećmi, którzy utracili dach nad głową na skutek pobytu w zakładzie karnym, przemocy domowej, ubóstwa, konfliktów rodzinnych, problemów psychicznych, czy też niezaradności życiowej i wykluczenia społecznego. Mieszkańcy gminy mają również możliwość korzystania z oferty jednostek, które mają zasięg powiatowy i funkcjonują w Częstochowie. Należą do nich m.in. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Wybrane dane dotyczące działalności PCPR w odniesieniu do ludności gminy w latach 2007-2009 przedstawia natomiast poniższa tabela.

Tabela 31. Działalność PCPR-u w odniesieniu do ludności gminy w latach 2007-2009

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
liczba dzieci z gminy zgłoszonych do adopcji	–	–	–
liczba dzieci z gminy adoptowanych	–	–	–
liczba dzieci z gminy umieszczonych w rodzinach zastępczych	1	–	–
liczba dzieci z gminy umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	1	–	–
liczba dzieci z gminy przebywających w rodzinach zastępczych	1	1	1
liczba dzieci z gminy przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	4	4	3
liczba rodzin zastępczych, które objęły opieką dzieci z gminy	1	–	–
liczba usamodzielnianych dzieci z gminy	2	2	4
liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych dzieciom z gminy	–	–	–
liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydanych mieszkańcom gminy	–	–	–

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Częstochowie.

Jeśli chodzi o pobyt dzieci z gminy w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, ich liczba w latach 2007-2009 była podobna (po 4 w latach 2007-2008 i 3 w 2009 r.). O ile w 2007 r. jedno dziecko z gminy zostało umieszczone w tego typu placówce, o tyle w latach 2008-2009 nie było umieszczone żadne. Podobnie było w przypadku dzieci umieszczanych w rodzinach zastępczych (w analizowanym okresie tylko 1 dziecko z gminy było pod opieką zastępczą). Warto dodać, iż w 2009 roku usamodzielniało się 4 wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych, tj. o 2 więcej w porównaniu do lat 2007-2008.

W 2009 roku mieszkańcy gminy Rędziny korzystali również z oferty innych jednostek wsparcia działających poza gminą. Wykaz tych jednostek wraz z informacją na temat mieszkańców gminy objętych przez nie wsparciem przedstawia poniższa tabela.

Tabela 32. Inne jednostki wsparcia spoza gminy, z oferty których korzystali mieszkańcy gminy w 2009 roku

nazwa i adres instytucji	kategoria klienta oraz liczba osób z gminy objętych wsparciem w 2009 r.
Dom Samotnej Matki, Częstochowa	1 rodzina – 2 osoby
Dzienny Oddział Leczenia Uzależnień od Alkoholu – Częstochowa, ul. Ogrodowa 66	

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rędzinach.

17. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Schorzeniami, które najczęściej przyczyniają się do niepełnosprawności, są choroby układu krążenia oraz dysfunkcje narządu ruchu.

Z uwagi na to, że jedynym pełnym badaniem, którego wyniki pozwalają ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz umożliwiają ich charakterystykę, są narodowe spisy powszechne, w analizie sytuacji tej grupy ludności gminy Rzędziny wykorzystano dane z ostatniego spisu przeprowadzonego w 2002 roku.

W 2002 roku w gminie Rzędziny mieszkało 875 osób niepełnosprawnych (462 mężczyzn i 413 kobiet), w tym 665 osób niepełnosprawnych prawnie i 210 osoby niepełnosprawne tylko biologicznie. Udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w ogóle ludności gminy wynosił 9,17%.

Poniższe tabele przedstawiają strukturę wiekową osób niepełnosprawnych w gminie oraz ich podział według poziomu wykształcenia i aktywności ekonomicznej.

Tabela 33. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku

ekonomiczna grupa wieku	liczba osób	udział w ogóle osób niepełnosprawnych	udział w ogóle ludności w danej ekonomicznej grupie wieku
osoby w wieku przedprodukcyjnym	34	3,89%	1,58%
osoby w wieku produkcyjnym	500	57,14%	8,63%
osoby wieku poprodukcyjnym	340	38,86%	21,52%
Nie ustalono	1	0,11%	–

Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

W 2002 roku 500 osób niepełnosprawnych w gminie były w wieku produkcyjnym, co było zjawiskiem niepokojącym. Liczną grupę reprezentowały również osoby niepełnosprawne w wieku poprodukcyjnym (340 osób), których odsetek wśród osób starszych w gminie wynosił 21,52%.

Tabela 34. Osoby niepełnosprawne w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 roku

poziom wykształcenia	liczba osób	udział w ogóle niepełnosprawnych
wyższe	13	1,52%
policealne	12	1,41%
średnie	127	14,87%
zasadnicze zawodowe	299	35,01%
podstawowe ukończone	335	39,23%
podstawowe nieukończone	68	7,96%

Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

Niski poziom wykształcenia w istotny sposób utrudnia osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie na rynku pracy i utrzymanie posiadanego zatrudnienia. W 2002 roku najliczniejszą grupę wśród osób dotkniętych niepełnosprawnością w gminie stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym (335 osób) i zasadniczym zawodowym (299 osób). Ich udział w ogóle osób niepełnosprawnych wynosił odpowiednio 39,23% i 35,01%.

Tabela 35. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku

rodzaj aktywności zawodowej	liczba osób	udział w ogóle niepełnosprawnych
aktywni zawodowo pracujący	121	13,83%
aktywni zawodowo bezrobotni	44	5,03%
bierni zawodowo	706	80,68%
nieustalony status na rynku pracy	4	0,5%

Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

Integracja społeczna osób niepełnosprawnych przez pracę stanowi bardzo wymagające i trudne do realizacji zadanie. W 2002 roku zdecydowana większość osób dotkniętych niepełnosprawnością w gminie była bierna zawodowo (706 osób). Ich udział w ogóle osób niepełnosprawnych wynosił aż 81%. Aktywnych zawodowo było 165 osób dotkniętych niepełnosprawnością. Wśród nich dominowały osoby posiadające zatrudnienie (121 osób).

18. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie należą do najpoważniejszych problemów społecznych. Zjawiska te powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka, mając istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego, jak również na ogólny stan zdrowia, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy oraz relacje rodzinne i międzyludzkie.

Do przyczyn popadania w alkoholizm można zaliczyć uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych, utratę zatrudnienia, natomiast narkomanii sprzyjają powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie oraz fakt, że narkotyki często są traktowane jako ucieczka od codzienności, środek obronny przed trudnościami, sposób na rozładowanie stresu i konfliktów oraz poszukiwanie nowych wrażeń i doznań. Przemoc w rodzinie jest z kolei patologią mającą w wielu przypadkach swoje źródło w ubóstwie i uzależnieniach. Jej ofiarami są osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne w jakiś sposób od sprawcy. Na ogół należą do nich kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze i chore.

Liczba osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz dotkniętych, z powodu ich nadużywania, problemem przemocy w rodzinie jest trudna do ustalenia. Dane szacunkowe przedstawione w tym zakresie przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zawiera poniższa tabela.

Tabela 36. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

		w Polsce	w 100-tys. mieście	w 25-tys. mieście	w 10-tys. gminie
liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

Dane szacunkowe Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

By skutecznie przeciwdziałać problemom uzależnień i przemocy w rodzinie oraz eliminować ich niekorzystny wpływ na społeczeństwo, konieczne jest prowadzenie działań związanych z profilaktyką i ich rozwiązywaniem oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych. Na szczeblu gminnym działania te wyznaczane są w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, a także przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, a ich inicjowanie należy do gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie w gminie Rędziny w latach 2007-2009.

Tabela 37. Środki finansowe przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień w gminie w latach 2007-2009

wielkość wydatków	2007 r.	2008 r.	2009 r.
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	80.981,21 zł	68.240,45 zł	61.428,15 zł
na przeciwdziałanie narkomanii	–	–	–
na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	–	–	–
razem	80.981,21 zł	68.240,45 zł	61.428,15 zł

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rędzinach.

W latach 2007-2009 wysokość kwot wydatkowanych w gminie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych spadała z roku na rok (z 80.981,21 zł w 2007 r. do 61.428,15 zł w 2009 r.). Jak wspomniano powyżej, ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie odgrywa gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych. Wybrane dane dotyczące działalności Komisji w gminie Rędziny oraz lokalnego rynku napojów alkoholowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 38. Lokalny rynek napojów alkoholowych oraz działalność GKRPA w zakresie profilaktyki i rozwiązywanie problemów uzależnień w gminie w latach 2007-2009

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie	26	28	30
liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych	–	–	–
liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	42	40	44
liczba decyzji podjętych w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	3	6	4

liczba pozytywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	42	40	44
liczba negatywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	–	–	–
liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu	36	46	57
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	7	2	9
liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	9	–	10
liczba sprawców przemocy w rodzinie, których GKRPA skierowała na terapię	–	–	2
liczba sprawców przemocy w rodzinie, przeciwko którym GKRPA złożyła zawiadomienie do prokuratury o popełnieniu przestępstwa	–	–	–

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rędzinach.

W latach 2007-2009 liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie zwiększała się z roku na rok (z 26 w 2007 r. do 30 w 2009 r.). Wzrost liczby punktów sprzedaży alkoholu w gminie wynikał ze wzrostu liczby wydawanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, (z 42 w 2007 r. do 44 w 2009 r.). Do wzrostu liczby punktów sprzedaży alkoholu w gminie przyczyniały się również pozytywne opinie GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych (42 w 2007 r., 40 w 2008 r., 44 w 2009 r.). W uzupełnieniu powyższych danych warto dodać, iż w analizowanym okresie liczba decyzji podjętych w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych była niewielka (3 przypadki cofnięcia zezwolenia w 2007 r., 6 w 2008 r. i 4 w 2009 r.).

W ramach podejmowanych działań GKRPA przeprowadzała również rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu. W latach 2007-2009 liczba osób nimi objętych rosła z roku na rok (z 36 w 2007 r. do 57 w 2009 r.). Wahaniom ulegała natomiast liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego (od 7 w 2007 r. poprzez 2 w 2008 r. do 9 w 2009 r.).

Jeśli chodzi o działalność w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w 2007 i 2009 roku członkowie GKRPA kontaktowali się z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie (odpowiednio z 9 i 10 osobami), a w 2009 roku 2 sprawców przemocy w rodzinie skierowali na terapię.

Obok Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w gminie działa również telefon zaufania.

19. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO

Ważnym elementem każdego postępowania diagnostycznego są badania, których celem jest poznanie opinii środowiska lokalnego na temat przedmiotu diagnozy. W ramach diagnozy problemów społecznych gminy Rędziny badania takie zostały przeprowadzone przy zastosowaniu ankiety rozesłanej do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej (m.in. wójta, sołtysów, radnych, innych przedstawicieli Urzędu Gminy, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli placówek oświatowo-wychowawczych, kulturalnych, pomocy społecznej, służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych, kościoła) oraz mieszkańców gminy. Do analizy przedłożono w sumie 14 wypełnionych anonimowo ankiet, w których badani odnieśli się do wybranych zagadnień dotyczących sytuacji społecznej w gminie.

Atuty gminy

W pierwszej kolejności zapytano przedstawicieli środowiska lokalnego o największe atuty gminy. Wskazując je, respondenci zwrócili szczególną uwagę na dobre położenie geograficzne i komunikacyjne gminy, w nieznaczej odległości od Częstochowy, magistrali kolejowej i drogi krajowej nr 1.

Mieszkańcy Rędzin podkreślali również korzyści płynące z zwartej zabudowy, relatywnie niskiego poziomu bezrobocia (dzięki sporej liczbie drobnych i średnich zakładów pracy). Mieszkańcy zaakcentowali także subiektywne poczucie bezpieczeństwa, wskazując na niski poziom przestępczości w gminie. Z ankiet wynika również, że doceniany jest dobry dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych i służby zdrowia.

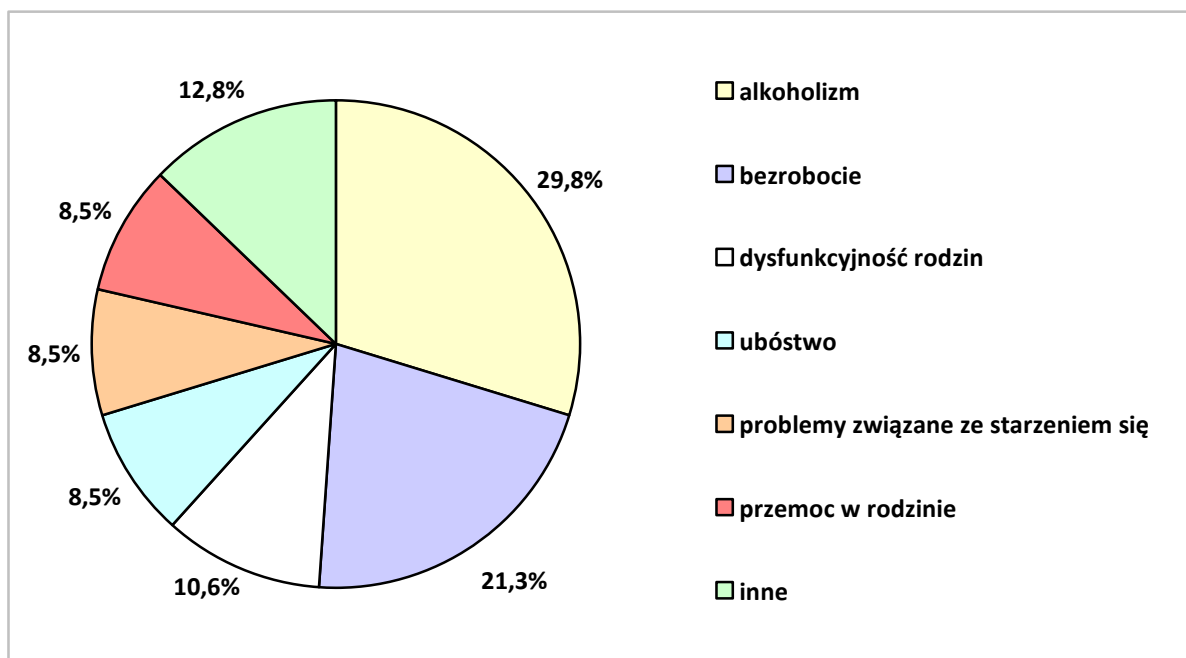
Słabe strony gminy

Odpowiadając na następne pytanie, ankietowani identyfikowali słabe strony gminy. Najczęściej wymienianymi słabościami są: niedostatecznie rozwinięta sieć kanalizacyjna, oraz zbyt mała dbałość o czystość – obecność dzikich wysypisk śmieci, nieodpowiednio rozwinięta gospodarka odpadami. Według ankietowanych bolączką gminy jest także ograniczona liczba placówek kulturalno-rozrywkowych i obiektów zakwaterowania, co utrudnia rozwój turystyki.

Analizując słabe strony gminy, respondenci wspominali także o braku ułatwień dla osób niepełnosprawnych, niskim poziomie wykorzystania środków unijnych, złym stanie dróg lokalnych i niewystarczającej liczbie miejsc parkingowych.

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie problemów, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 1. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy

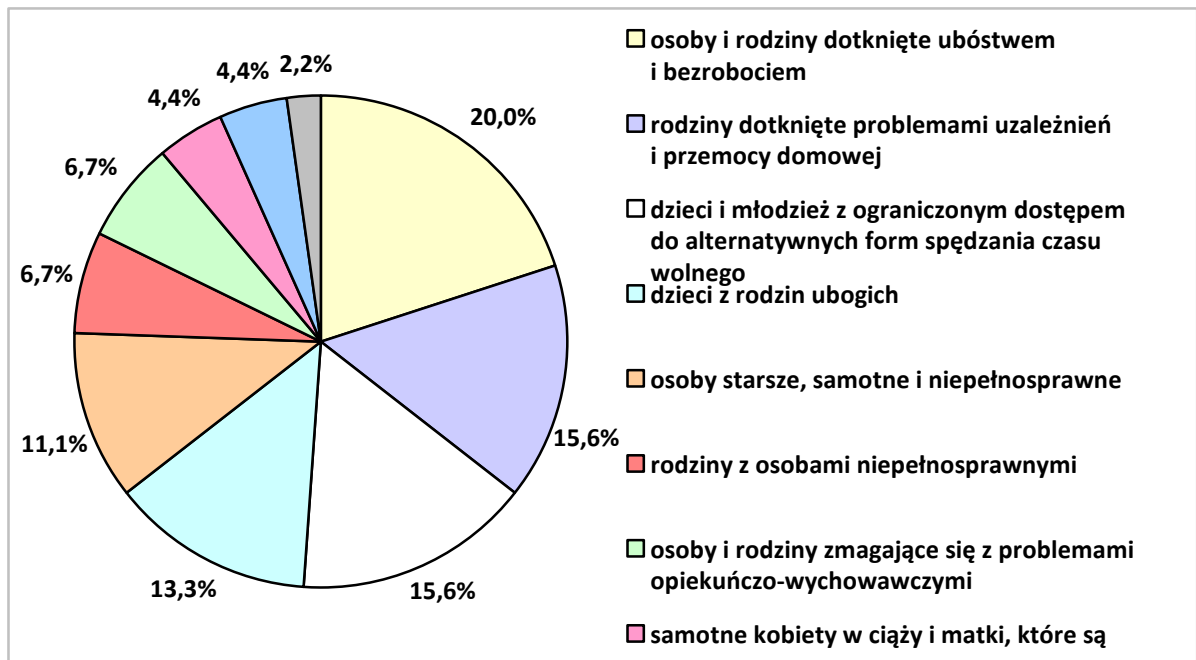

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Do problemów, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy, respondenci zaliczyli alkoholizm (29,8%) oraz bezrobocie (21,3%). Szczególną uwagę zwrócili również na dysfunkcyjność rodzin, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, zaniedbanie dzieci i rozpad więzi rodzinnych (10,6%), ubóstwo, problemy związane ze starzeniem się i przemoc w rodzinie (po 8,5%).

Odpowiadając na następne pytanie, ankietowali podali kategorie osób i grup, które najbardziej odczuwają skutki problemów społecznych występujących w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 2. Kategorie osób i grup najbardziej odczuwających skutki problemów społecznych występujących w gminie

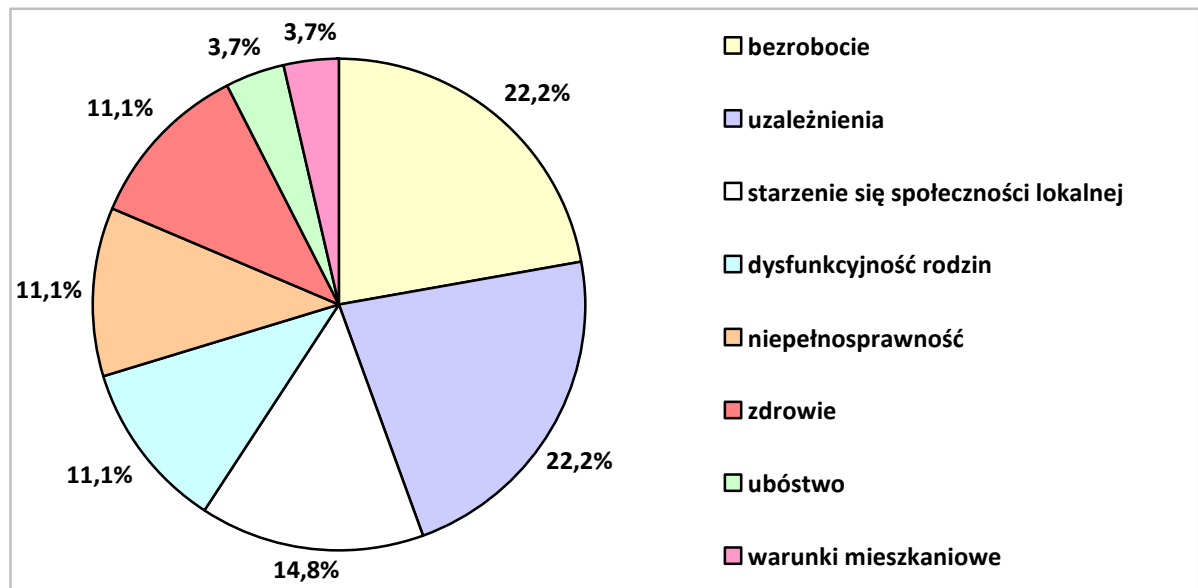

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Najwięcej badanych (20%) stwierdziło, że grupą, która najbardziej odczuwa skutki problemów społecznych w gminie, są osoby i rodziny dotknięte ubóstwem i bezrobociem. Liczne grono wśród ankietowanych stanowili również ci, którzy wskazali na osoby i rodziny zmagające się z problemami uzależnień i przemocy w rodzinie oraz dzieci i młodzież z ograniczonym dostępem do alternatywnych form spędzania czasu wolnego (po 15,6%), dzieci z rodzin ubogich (13,3%) oraz osoby starsze, samotne i niepełnosprawne (11,1%). Zdaniem respondentów z następstwami problemów społecznych w gminie zmagają się także m.in. rodziny z osobami niepełnosprawnymi oraz osoby i rodziny zmagające się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi (po 6,7%).

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie obszarów, w których oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niewystarczająca. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 3. Obszary, w których oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niezadowolająca

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W opinii ankietowanych oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najmniej zadowolająca w takich obszarach, jak: bezrobocie i uzależnienia (po 22,2%) starzenie się społeczności lokalnej (14,8%), dysfunkcyjność rodzin, niepełnosprawność i zdrowie (po 11,1%).

Co zrobić, by poprawić sytuację osób i rodzin w gminie?

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym wskazać działania, jakie należałoby podjąć w gminie w celu poprawy sytuacji osób i rodzin dotkniętych problemami społecznymi. Odpowiadając na nie, ankietowani szczególnie nacisk położyli na przeciwdziałanie bezrobociu oraz uzależnieniom. Za równie istotne uznali podjęcie kroków w celu zwiększenia dostępu mieszkańców gminy do pomocy psychologicznej i prawnej, specjalistycznych usług medycznych oraz zakresu pomocy społecznej.

Do ważnych działań, które wymagają podjęcia w gminie, respondenci zaliczyli także przedsięwzięcia służące zmniejszeniu skali problemu uzależnień. Wśród nich uwydatnili te, które wiążą się z profilaktyką oraz zwiększeniem dostępności terapii.

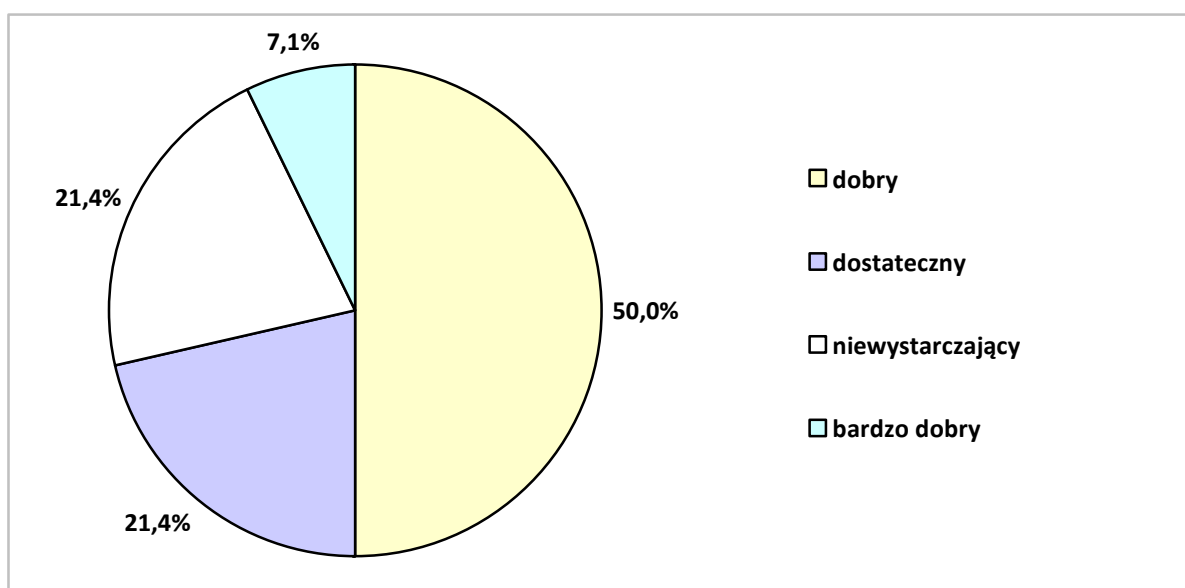
Podmioty mogące przyczynić się do zniwelowania problemów społecznych w gminie

Podczas badań ankietowych respondenci identyfikowali także instytucje i organizacje działające w gminie bądź obejmujące zasięgiem działania jej mieszkańców, które mogą w największym stopniu przyczynić się do zniwelowania lokalnych problemów społecznych.

W pierwszej kolejności zaliczyli do nich: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy oraz Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Ważną rolę do odegrania przypisali również Policji i Gminnemu Ośrodkowi Kultury.

Kolejne kwestie poruszone w ankiecie dotyczyły dostępności w gminie placówek służby zdrowia, oświatowo-wychowawczych, kulturalnych oraz obiektów sportowo-rekreacyjnych. Jednocześnie poproszono badanych o wskazanie deficytów w powyższym zakresie. Otrzymane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

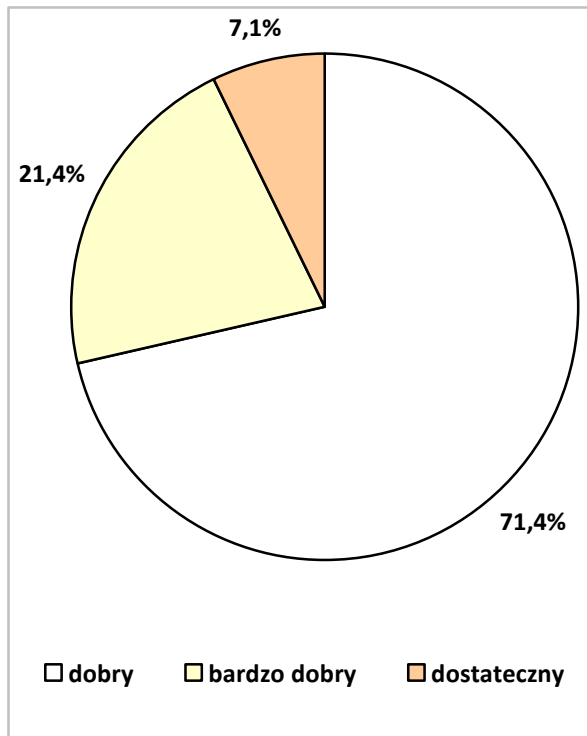
Wykres 4. Jaki jest dostęp do placówek służby zdrowia w gminie?

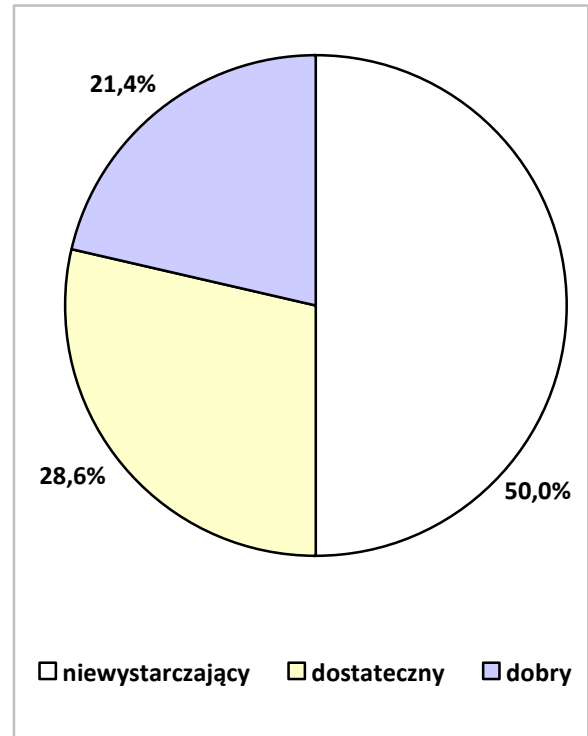
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Większość respondentów pozytywnie oceniła dostępność placówek służby zdrowia w gminie, uznając ją za dobrą (50%) i bardzo dobrą (7,1%). Jednocześnie ponad 21% badanych stwierdziło, że jest ona niewystarczająca.

Wykres 5. Jaki jest dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie?

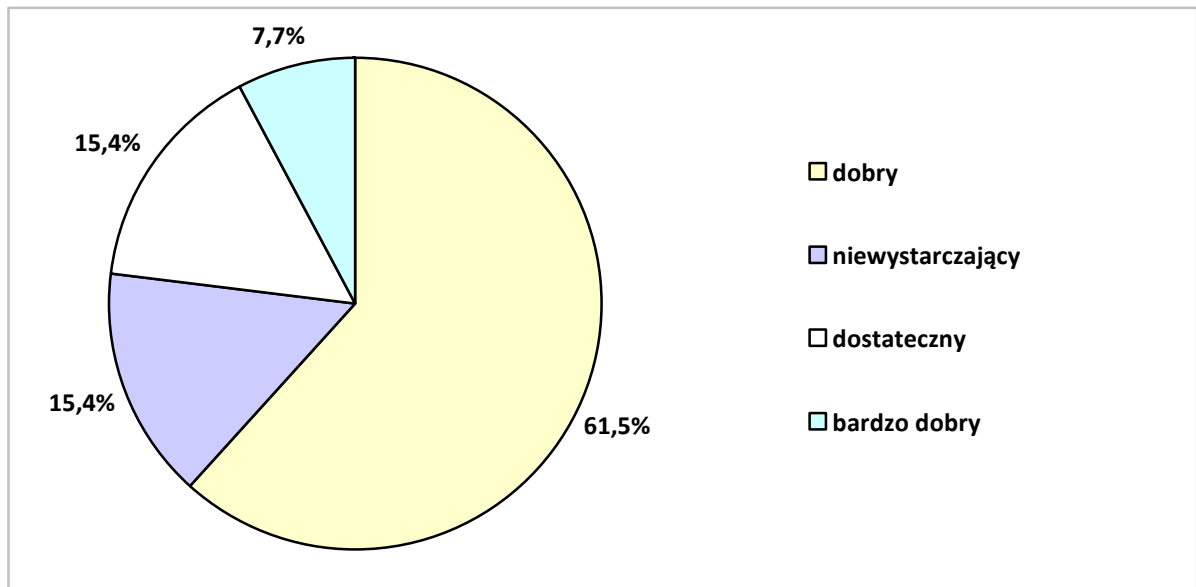
Wykres 6. Jaki jest dostęp do placówek kulturalnych w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Łącznie blisko 93% ankietowanych stwierdziło, że dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie jest dobry lub bardzo dobry. Jeśli natomiast chodzi o dostęp do placówek kulturalnych w gminie, połowa badanych uznała, że jest on niewystarczający. Jednocześnie druga połowa respondentów odpowiedziała, że dostępność placówek kulturalnych w gminie jest dostateczna lub dobra.

Wykres 7. Jaki jest dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie?

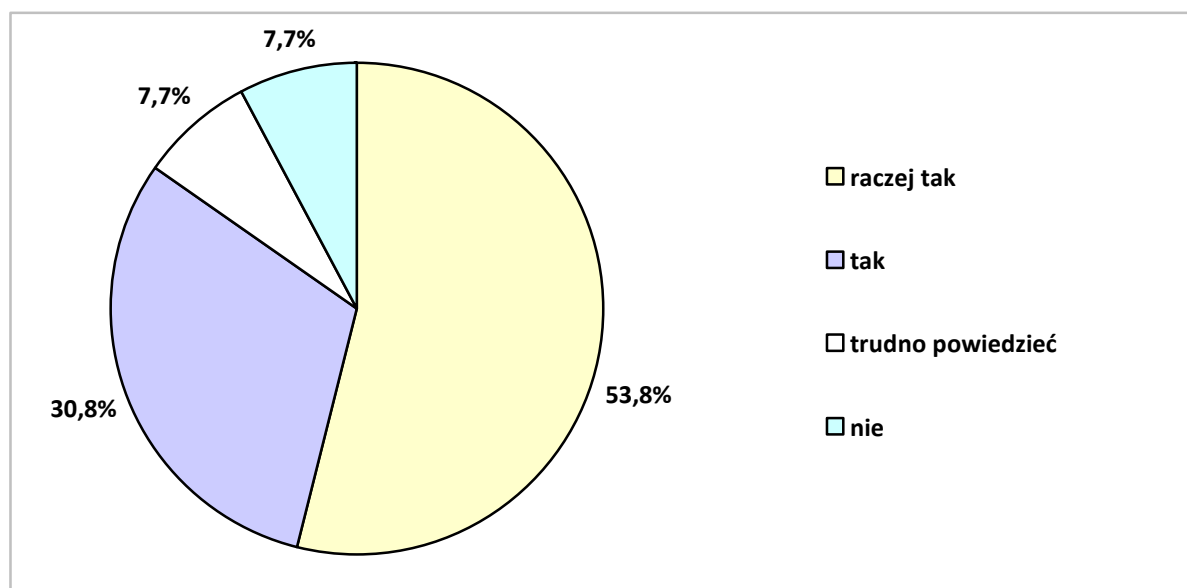
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Ponad 61% respondentów dobrze oceniło dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie, a kolejne 23,1% przyznało, że jest on dostateczny lub bardzo dobry. Jednocześnie 15,4% badanych stwierdziło, że jest on niewystarczający.

Wskazując niedostatki w infrastrukturze sportowo-rekreacyjnej w gminie, ankietowani najczęściej zwracali uwagę na deficyt takich obiektów, jak: basen, boiska, hale sportowe, place zabaw, sale gimnastyczne, lodowisko.

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające uzyskać od respondentów opinie na temat stanu bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 8. Czy czuje się Pan(-i) bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość ankietowanych (w sumie 84,6%) stwierdziła, że czuje się raczej bezpiecznie lub bezpiecznie w miejscu zamieszkania. Odmienną opinię wyraziło 7,7% badanych.

20. SEKTOR POZARZĄDOWY

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form aktywności społecznej. Odgrywają ważną rolę nie tylko w konsolidacji lokalnej społeczności, organizacyjnym wzmocnieniu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju małych i średnich miejscowości. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale ich lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie jej zasobów.

W 2009 roku w gminie Rędziny funkcjonowało 8 organizacji pozarządowych. Samorząd gminy, w oparciu o akt prawa miejscowego (Roczny Program Współpracy Gminy Rędziny z Organizacjami Pozarządowymi), podejmował z nimi współpracę, która przybierała formę zlecenia organizacjom realizacji zadań własnych gminy, wsparcia lokalowego organizacji oraz doradztwa i konsultacji. Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat sektora pozarządowego funkcjonującego w gminie.

Tabela 39. Organizacje pozarządowe w gminie w 2009 roku

Lp.	Nazwa i adres organizacji	charakterystyka działania	Kategoria klienta
1.	Amazonki	– rehabilitacja fizyczna i społeczna, – samopomoc, – wsparcie, – integracja	kobiety po mastektomii
2.	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów nr 4 w Rędzinach	–samopomoc, – integracja, – poradnictwo, – wsparcie, – zagospodarowanie czasu wolnego	Emeryci, renciści, inwalidzi
3.	Kryzysowe Centrum Pomocy Rodzinie „Agape”		
4.	Aeroklub Częstochowski		
5.	Ochotnicza Straż Pożarna Rędziny		
6.	Ochotnicza Straż Pożarna Rudniki		
7.	Ochotnicza Straż Pożarna Konin		
8.	Ochotnicza Straż Pożarna Kościelec		

Dane Urzędu Gminy w Rędzinach.

W 2009 roku w gminie Rędziny były 4 parafie Kościoła rzymskokatolickiego. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 40. Kościoły w gminie w 2009 roku

Lp.	Nazwa parafii	Adres kościoła
1.	Parafia pw. NMP Różańcowej	Kościelec
2.	Parafia pw. Świętej Otylii	Rędziny
3.	Parafia pw. Miłosierdzia Bożego	Rudniki
4.	Parafia pw. Podwyższenia Krzyża Świętego	Konin

Dane Urzędu Gminy w Rędzinach.

21. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT (jej nazwa to akronim angielskich słów: Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse i Threats – zagrożenia) jest jedną z najpopularniejszych heurystycznych technik analitycznych służących porządkowaniu informacji. Bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego.

W przypadku strategii integracji i rozwiązywania problemów społecznych stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli samorządu gminy, który jest podmiotem analizy, i obejmuje następujące obszary:

- bezrobocie i ubóstwo;
- rodzina, dziecko i młodzież;
- uzależnienia i przemoc w rodzinie;
- bezdomność;
- starość;
- niepełnosprawność;
- kapitał społeczny i ludzki;
- inne mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia.

Obszar BEZROBOCIE I UBÓSTWO	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działań mających na celu ograniczenie zjawiska bezrobocia w gminie, w tym wśród kobiet • prowadzenie przez pracowników socjalnych działań służących aktywizacji osób bezrobotnych, w tym osób w wieku 45 lat i więcej • upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach • pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) • przeciwdziałanie zjawisku ubóstwa • współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezrobotnych 	<ul style="list-style-type: none"> • nierozpowszechnianie ofert pracy z zagranicy • ograniczone działania mające na celu zachęcanie inwestorów do tworzenia nowych miejsc pracy, • brak działań wpływających na dostosowywanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy • brak działań służących ograniczeniu zjawiska nielegalnego zatrudnienia • ograniczone działania w celu przeciwdziałania zjawisku dziedziczenia bezrobocia
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • wystarczająca wiedza osób bezrobotnych o dostępnych ofertach pracy i wolnych miejscach pracy • korzystanie przez osoby bezrobotne z dostępu do europejskich rynków pracy • możliwość ograniczania bezrobocia dzięki środkom finansowym z funduszy 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost poziomu bezrobocia, w tym wśród osób w wieku 45 lat i więcej • utrzymujący się wysoki poziom bezrobocia wśród kobiet • wzrost liczby osób bezrobotnych wymagających aktywizacji • występowanie zjawiska dziedziczenia

<p>zewnątrznych (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej)</p> <ul style="list-style-type: none"> wystarczająca wiedza osób bezrobotnych o usługach poradnictwa zawodowego oraz szkoleniach wzrost liczby inwestorów tworzących miejsca pracy możliwość znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez kończąca edukację młodzież współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezrobotnych brak wzrostu poziomu nielegalnego zatrudnienia brak postępującego zjawiska ubóstwa 	<p>bezrobocia</p>
--	-------------------

Obszar RODZINA, DZIECKO I MŁODZIEŻ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> efektywna praca socjalna prowadzenie działań zapobiegających dysfunkjom rodzin prowadzenie analiz potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży dobry dostęp do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia koordynacja działań instytucji wspierających rodziny, dzieci i młodzież dostosowywanie do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferty spędzania czasu wolnego rozwijanie sieci placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży rozwijanie opieki przedszkolnej, szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży propagowanie wśród dzieci i młodzieży idei wolontariatu prowadzenie działań profilaktycznych w obszarze zdrowia prowadzenie działań mających na celu zwiększenie dostępności opieki medycznej dla mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> brak działań inicjujących powstawanie grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci brak działań mających na celu podniesienie poziomu nauczania
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> istnienie warunków do prowadzenia pracy socjalnej dostateczny dostęp do opieki przedszkolnej odpowiednia dostępność szkół podstawowych i gimnazjalnych zadowalający poziom nauczania w placówkach oświatowych 	<ul style="list-style-type: none"> wzrost liczby rodzin dysfunkcyjnych zanikanie więzi rodzinnych, rozpad rodzin wzrost liczby rodzin wymagających wsparcia w formie poradnictwa specjalistycznego brak grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci ograniczona liczba miejsc w żłobku

<ul style="list-style-type: none"> • dostateczne rozpoznanie potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży • wystarczający dostęp do placówek wsparcia dla dzieci i młodzieży • wzrastająca liczba dzieci i młodzieży korzystających z oferty spędzania czasu wolnego • dobry dostęp do opieki medycznej • wzrost świadomości zdrowotnej mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> • niewielka liczba wolontariuszy wśród dzieci i młodzieży • brak możliwości kontynuowania przez młodzież nauki na poziomie ponadgimnazjalnym • brak organizacji pozarządowych działających na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży
--	--

Obszar UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działalności terapeutycznej i rehabilitacyjnej w obszarze uzależnień • zapewnianie dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej rodzinom dotkniętym problemami uzależnień • kierowanie osób uzależnionych i współuzależnionych na leczenie odwykowe • prowadzenie wśród rodziców, sprzedawców napojów alkoholowych i nauczycieli działań edukacyjno-szkoleniowych w zakresie uzależnień • diagnozowanie kwestii inicjacji alkoholowej i narkotykowej wśród dzieci i młodzieży • prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych • inicjowanie powstawania grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych • prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród dzieci i młodzieży • prowadzenie działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie • zapewnianie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia • pozyskiwanie kadry do pracy z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi i dotkniętymi przemocą w rodzinie • tworzenie zespołów interdyscyplinarnych współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze uzależnień 	<ul style="list-style-type: none"> • mała różnorodność działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie • niepodejmowanie działań mających na celu kierowanie sprawców przemocy w rodzinie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • zwiększająca się liczba rodzin korzystających ze wsparcia psychospołecznego i prawnego • wzrost liczby osób uzależnionych i współuzależnionych objętych leczeniem odwykowym • zwiększająca się świadomość rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych co do zagrożeń uzależnieniami 	<ul style="list-style-type: none"> • obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej • wzrost liczby osób w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych • wzrost liczby osób wymagających działań korekcyjno-edukacyjnych • malejąca liczba osób wyleczonych

<ul style="list-style-type: none"> • zmniejszająca się skala zjawiska nielegalności sprzedaży napojów alkoholowych • wystarczająca ilość kadry pracującej z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi i dotkniętymi przemocą w rodzinie • wzrastająca wśród dzieci i młodzieży świadomość zagrożenia uzależnieniami • wzrost liczby rodzin objętych poradnictwem i interwencją z powodu przemocy w rodzinie • posiadanie programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie • niezwiększająca się liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie wymagających umieszczenia w ośrodkach wsparcia 	<ul style="list-style-type: none"> • z uzależnień • brak grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych • brak organizacji pozarządowych działających w obszarze uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie
--	--

Obszar BEZDOMNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • informowanie bezdomnych o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy • zapewnianie osobom bezdomnym schronienia • udzielanie wsparcia osobom bezdomnym przybywającym z innych gmin • zapewnianie wsparcia osobom wychodzącym z bezdomności • prowadzenie działań uwrażliwiających mieszkańców na problemy osób bezdomnych • prowadzenie działań mających na celu zwiększenie akceptacji społecznej osób bezdomnych • współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezdomnych 	<ul style="list-style-type: none"> • brak diagnozowania problemu bezdomności • brak zapobiegania bezdomności oraz prowadzenia działań na rzecz osób bezdomnych • brak indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • brak problemu bezdomności • niezwiększająca się liczba bezdomnych • niewzrastająca liczba osób bezdomnych wymagających schronienia • niewzrastająca liczba osób bezdomnych przybyłych z innych gmin • brak zjawiska minimalizowania problemów osób bezdomnych • odpowiednia jakość usług świadczonych osobom bezdomnym • współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezdomnych 	<ul style="list-style-type: none"> • ograniczone możliwości realizowania indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności • niski poziom społecznej akceptacji osób bezdomnych • niewzrastająca liczba osób wychodzących z bezdomności • zwiększająca się liczba osób zagrożonych bezdomnością

Obszar STAROŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • badanie liczebności osób starszych • informowanie osób starszych o dostępnych 	<ul style="list-style-type: none"> • brak działań umożliwiających osobom starszym kontynuowanie aktywności

<p>formach pomocy</p> <ul style="list-style-type: none"> • podejmowanie działań zmierzających do większego zaangażowania rodzin w sprawowanie opieki nad osobami starszymi • kierowanie osób wymagających całodobowej opieki do domów pomocy społecznej • wystarczająca liczba pracowników świadczących osobom starszym usługi opiekuńcze • zapewnienie osobom młodym warunków do pozostania w gminie • podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych 	<p>zawodowej</p> <ul style="list-style-type: none"> • brak inicjowania powstawania grup wsparcia i instytucji działających na rzecz osób starszych • brak w gminie małych form pomocy dla osób starszych (kluby seniora, dom dziennego pobytu) • brak działań mających na celu podniesienie poziomu życia osób starszych • ograniczona działalność prozdrowotna wśród osób starszych • niewrażliwanie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby osób starszych • brak działań mających na celu poprawę sfery technicznej ułatwiającej osobom starszym codzienne życie • brak działań inicjujących w gminie wolontariat na rzecz osób starszych
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • posiadanie przez osoby starsze wiedzy o dostępnych formach pomocy • wzrost liczby osób starszych korzystających z usług opiekuńczych • możliwość uzyskania przez osoby starsze pomocy ze strony rodziny • funkcjonowanie w gminie grupy wsparcia i instytucji wsparcia dla osób starszych • dobra dostępność domów pomocy społecznej • brak zjawiska marginalizacji problemów i potrzeb osób starszych • spadek liczby osób starszych • brak zjawiska migracji wykształconych osób młodych do większych jednostek administracyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> • mała liczba osób starszych kontynuujących aktywność zawodową • nieodpowiednia do potrzeb osób starszych infrastruktura techniczna • niewystarczająca liczba wolontariuszy wspierających osoby starsze w codziennym życiu • niski udział osób starszych w działaniach prozdrowotnych • brak organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych

Obszar NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • informowanie osób niepełnosprawnych o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy • inicjowanie powstawania grup wsparcia i instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych • podejmowanie współpracy z podmiotami świadczącymi usługi rehabilitacyjne osobom niepełnosprawnym • świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi • udział w likwidowaniu barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym • upowszechnianie wśród osób 	<ul style="list-style-type: none"> • brak działań inicjujących wolontariat na rzecz osób niepełnosprawnych

<p>niepełnosprawnych ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy</p> <ul style="list-style-type: none"> • uwrażliwianie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby osób niepełnosprawnych • badanie liczebności osób niepełnosprawnych • wystarczająca liczba pracowników świadczących opiekę i wsparcie osobom niepełnosprawnym • podejmowanie działań mających na celu zwiększenie wśród mieszkańców gminy akceptacji osób niepełnosprawnych • podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych 	
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • posiadanie przez osoby niepełnosprawne wiedzy o przysługujących im prawach i dostępnych formach wsparcia • funkcjonowanie grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób niepełnosprawnych • istnienie bazy rehabilitacyjnej • posiadanie przez osoby niepełnosprawne wystarczającej wiedzy o dostępnych ofertach pracy i wolnych miejscach pracy • wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych • brak marginalizowania problemów i potrzeb osób niepełnosprawnych • istnienie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost liczby osób niepełnosprawnych • wrastająca liczba osób niepełnosprawnych wymagających opieki i wsparcia ze strony pracowników GOPS-u • zwiększająca się liczba osób z zaburzeniami psychicznymi wymagających wsparcia • istnienie barier utrudniających osobom niepełnosprawnym codzienne życie • niewystarczająca liczba wolontariuszy wspierających osoby niepełnosprawne w codziennym życiu

Obszar KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • podnoszenie przez pracowników pomocy i diagnozowanie problemów społecznych w gminie • społecznej kwalifikacji zawodowych poprzez udział w szkoleniach i różnych formach doskonalenia zawodowego • informowanie beneficjentów systemu pomocy społecznej o możliwościach uzyskania wsparcia • poprawianie jakości obsługi klientów GOPS-u • prowadzenie bazy danych o instytucjach wsparcia i organizacjach pozarządowych mogących świadczyć pomoc mieszkańcom • pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej • uświadamianie władzom gminy roli i potrzeb sektora pomocy społecznej 	<ul style="list-style-type: none"> • nieodpowiednia do potrzeb liczba pracowników socjalnych • brak inicjowania powstawania nowych placówek pomocy społecznej • brak inicjowania wolontariatu

<ul style="list-style-type: none"> • przeciwdziałanie negatywnym stereotypom postrzegania sektora pomocy społecznej • podejmowanie działań zapobiegających wypaleniu zawodowemu pracowników pomocy społecznej podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz przedstawicielami kościołów i związków wyznaniowych 	
szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • wystarczająca wiedza na temat problemów społecznych w gminie • dobrze wykształcona kadra zatrudniona w ośrodku pomocy społecznej • posiadanie przez beneficjentów systemu pomocy społecznej wiedzy o dostępnych formach wsparcia • odpowiednia jakość obsługi klientów GOPS-u, • posiadanie przez pracowników pomocy społecznej wiedzy na temat instytucji wsparcia i organizacji pozarządowych mogących świadczyć pomoc mieszkańcom • świadomość władz gminy co do roli i potrzeb sektora pomocy społecznej • zmieniający się na korzyść wizerunek sektora pomocy społecznej • istnienie organizacji pozarządowych • włączanie się przedstawicieli kościołów i związków wyznaniowych w działania pomocowe • niepopadanie w rutynę i doznawanie syndromu wypalenia zawodowego przez pracowników pomocy społecznej 	<ul style="list-style-type: none"> • niedostatecznie rozwinięta sieć placówek pomocy społecznej • niedofinansowany system pomocy społecznej • mała liczba wolontariuszy świadczących pomoc osobom wymagającym wsparcia • zwiększająca się liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej przypadających na jednego pracownika socjalnego

INNE MOCNE I SŁABE STRONY ORAZ SZANSE I ZAGROŻENIA	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • promowanie gminy • rozwijanie szkolnictwa, turystyki i gospodarki • upowszechnianie zdrowego stylu życia • prowadzenie monitoringu gminy • dobre współdziałanie instytucji gminnych 	<ul style="list-style-type: none"> • niedostateczne rozwijanie zasobów mieszkań komunalnych i socjalnych
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • sprzyjające położenie geograficzne • atrakcyjne walory turystyczne • wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców • coraz lepsza jakość życia • zwiększający się poziom bezpieczeństwa 	<ul style="list-style-type: none"> • ograniczone środki finansowe na budownictwo komunalne i socjalne

Uzyskane wyniki diagnozy problemów społecznych posłużyły, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu gminnego, do opracowania założeń polityki społecznej gminy Rędziny na lata 2011-2015. Zostały one przedstawione w części programowej strategii.

III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misja samorządu, sformułowana w Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rędziny na lata 2011-2015, jest następująca:

**Rędziny gminą zintegrowaną społecznie,
podnoszącą jakość życia mieszkańców, zaspokajającą ich potrzeby
i stwarzającą im możliwości rozwoju**

Wypełnienie przyjętej misji jest uwarunkowane realizacją przedstawionych na kolejnych stronach celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań. Wśród tych ostatnich pogrubioną czcionką oznaczono te, które mają charakter priorytetowy.

Cel strategiczny 1.:

Przeciwdziałanie bezrobociu, ubóstwu i bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom.

Cele operacyjne:

1. Wsparcie bezrobotnych i poszukujących pracy.
2. Zapewnienie ubogim bezpieczeństwa socjalnego.
3. Pomoc zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Podejmowanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach oraz organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego.
2. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi, w szczególności z osobami po 45. roku życia, w tym w oparciu o kontrakt socjalny.
3. Zmniejszanie skutków bezrobocia poprzez pomoc finansową udzielaną przez GOPS.
4. Pozyskiwanie inwestorów oraz wspieranie małej i średniej przedsiębiorczości.
5. Opracowywanie i realizowanie projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.
6. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezrobotnych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców gminy.
2. Wsparcie osób ubogich pracą socjalną, w tym poprzez zawieranie kontraktów socjalnych.
3. Promowanie wśród zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego aktywnych postaw oraz samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej.
4. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej (w tym w postaci posiłku) osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej.
5. Organizowanie akcji charytatywnych na rzecz ubogich.
6. Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich, m.in. poprzez organizowanie dla nich dożywiania w szkołach, wypoczynku letniego i zimowego, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także zapewnienie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.

7. Opracowanie, realizacja lub współudział w realizacji programów na rzecz zagrożonych i dotkniętych ubóstwem.
8. Powiększenie w gminie zasobów mieszkań socjalnych.
9. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz ubogich oraz z kościołem.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.:

1. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami zagrożonymi i dotkniętymi bezdomnością.
2. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom zagrożonym i dotkniętym bezdomnością, opracowywanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności.
3. Zwiększenie liczby mieszkań socjalnych.
4. Zapewnianie osobom bezdomnym schronienia.
5. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezdomnych.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2011-2015.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowy Urząd Pracy, inwestorzy, lokalni przedsiębiorcy, noclegownie i schroniska w województwie śląskim, organizacje pozarządowe, w tym Stowarzyszenie Wzajemnej Pomocy „Agape”, kościoły, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- wielkość stopy bezrobocia,
- liczba osób bezrobotnych w gminie, w tym liczba osób objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia,
- liczba osób bezrobotnych, ubogich i bezdomnych objętych pracą socjalną oraz liczba osób objętych kontraktami socjalnymi,
- liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia, ubóstwa i bezdomności.
- liczba nowych inwestorów,
- liczba nowych podmiotów gospodarczych, w tym liczba nowych małych i średnich przedsiębiorstw,
- liczba opracowanych i realizowanych projektów oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba przedsięwzięć realizowanych przy współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- liczba przeprowadzonych akcji charytatywnych,
- liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem,
- liczba programów wsparcia zagrożonych i dotkniętych ubóstwem oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba opracowanych i realizowanych indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba nowych mieszkań socjalnych.
- liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie.

Cel strategiczny 2.:

Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.

Cele operacyjne:

1. Wzmacnianie rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania.
2. Pomoc rodzinom będącym w kryzysie; rozwijanie systemu wsparcia.
3. Wsparcie dzieci i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-3.:

1. Promowanie w gminie prawidłowego modelu rodziny oraz edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, m.in. przez pracowników GOPS-u i placówek oświatowych.
2. Zintensyfikowanie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności dotkniętymi bezradnością opiekuńczo-wychowawczą.
3. Udzielanie przez GOPS pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych.
4. Zwiększenie dostępności dla rodzin oraz osób samotnie wychowujących dzieci wsparcia psychologiczno-pedagogicznego, prawnego i socjalnego.
5. Zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, w tym sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych, organizowanie wypoczynku.
6. Rozszerzenie dożywiania dzieci uczęszczających do placówek oświatowych działających w gminie.
7. Rozwijanie sieci i oferty świetlic w gminie.
8. Zintegrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez stałą współpracę placówek oświatowo-wychowawczych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i służby zdrowia, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, policji, organizacji pozarządowych i kościoła.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2011-2015.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki przedszkolne, oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, specjaliści, placówki służby zdrowia, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, policja, organizacje pozarządowe, kościoły.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba rodzin objętych pracą socjalną,
- liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych,
- liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym oraz liczba porad,
- liczba alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz liczba osób z nich korzystających,
- liczba dzieci objętych dożywianiem,
- liczba świetlic oraz liczba dzieci z nich korzystających,
- liczba wspólnych przedsięwzięć różnych podmiotów działających na rzecz rodziny i dziecka.

Cel strategiczny 3.:

Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym.

Cele operacyjne:

1. Usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki.
2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi i niepełnosprawnymi.
2. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym i niepełnosprawnym.
3. Poprawa dostępności i jakości usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem poprzez zwiększenie liczby opiekunek środowiskowych.
4. Rozwijanie aktywnych i zdrowych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne – zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych, w tym organizowanie cyklicznych imprez i spotkań integracyjnych, wycieczek.
5. Zapewnienie dostępu do kształcenia integracyjnego w gminie.
6. Podejmowanie współpracy z PCPR-em, PUP-em i PFRON-em w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, m.in. przy likwidacji barier architektonicznych oraz uzyskaniu i utrzymaniu odpowiedniego zatrudnienia.
7. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych oraz z kościołem.
8. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne w codziennym życiu.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2011-2015.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, kulturalne.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, placówki służby zdrowia, organizacje pozarządowe, w tym Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców,
- liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych beneficjentów objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej,
- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi oraz liczba opiekunek,
- liczba przedsięwzięć organizowanych dla osób starszych i niepełnosprawnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba klas integracyjnych oraz liczba osób do nich uczęszczających,
- liczba zlikwidowanych barier architektonicznych,
- liczba nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- liczba przedsięwzięć realizowanych przy współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- liczba wolontariuszy.

Cel strategiczny 4.:

Zapewnienie mieszkańcom równego dostępu do służby zdrowia oraz wspieranie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.

Cele operacyjne 1-2.:

1. Zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.
2. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej.
2. Zabezpieczanie świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, położnictwa, ginekologii i stomatologii, zgodnie z minimalnym planem zabezpieczenia ambulatoryjnej opieki zdrowotnej.
3. Podejmowanie działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców, w tym opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych.
4. Inicjowanie przedsięwzięć lokalnych mających na celu zaznajomienie mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz ich skutkami.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków.
2. Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie szerszego dostępu do wsparcia psychologicznego, prawnego i społecznego.
3. Zintensyfikowanie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności skierowanej do dzieci i młodzieży.
4. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów dotyczących stosowania zakazu reklamy i promocji oraz sprzedaży i podawania napojów alkoholowych oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.
5. Opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania narkomanii.
6. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
7. Powołanie zespołu interdyscyplinarnego ds. przemocy w rodzinie.
8. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.

9. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie.

Szczegółowe działania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie zawierają stanowiące załącznik do strategii gminne programy:

- **profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,**
- **przeciwdziałania przemocy w rodzinie.**

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2011-2015 (powołanie zespołu interdyscyplinarnego ds. przemocy w rodzinie – 2011 r.).

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego.

Partnerzy w realizacji działań:

Placówki służby zdrowia, Dzienny Oddział Leczenia Uzależnień od Alkoholizmu w Częstochowie, inne ośrodki wsparcia, specjaliści, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, policja, organizacje pozarządowe, kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej,
- liczba osób objętych świadczeniami zdrowotnymi,
- liczba opracowanych i realizowanych programów zdrowotnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba osób objętych pomocą terapeutyczną i rehabilitacyjną,

- liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym, prawnym oraz z systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie,
- liczba przedsięwzięć realizowanych w ramach działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej,
- liczba interwencji podjętych w związku z naruszeniem przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- liczba udzielonych porad i przeprowadzonych interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego,
- liczba przedsięwzięć realizowanych przy współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Cel strategiczny 5.:

Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w gminie.

Cele operacyjne:

1. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
2. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Opracowywanie i realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych; włączanie w ich realizację policjantów.
2. Podejmowanie w gminie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie).
3. Patrowanie i wizytowanie miejsc publicznych w gminie.
4. Podejmowanie przez jednostki gminne i jej mieszkańców współpracy z instytucjami o zasięgu ponadgminnym, policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości.
5. Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
6. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont ulic i dróg gminnych, budowę przydrożnych chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia, organizację dowozu dzieci i młodzieży do szkół.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2011-2015.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego.

Partnerzy w realizacji działań:

Policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba popełnionych i wykrytych przestępstw,
- liczba opracowanych i realizowanych programów profilaktyczno-edukacyjnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych,
- liczba wspólnych przedsięwzięć różnych podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przestępczości,
- liczba alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz liczba osób z nich korzystających,
- liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze,
- liczba dzieci i młodzieży dowożonych do szkół,
- stopień poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Cel strategiczny 6.:

Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego.

Cele operacyjne:

1. Wzmacnianie kadry pomocy społecznej oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej.
2. Wyzwalanie aktywności obywatelskiej.
3. Wspólne diagnozowanie problemów społecznych i potrzeb mieszkańców.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-3.

1. Zwiększenie liczby pracowników socjalnych do poziomu zgodnego z zapisami ustawy o pomocy społecznej.
2. Doksztalcanie kadry pomocy społecznej.
3. Rozwijanie infrastruktury socjalnej w gminie poprzez poszerzenie oferty już działających jednostek oraz utworzenie, w razie potrzeby, nowych.
4. Zachęcanie mieszkańców do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych oraz wspieranie inicjatyw społecznych.
5. Inicjowanie w gminie działalności nowych organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej.
6. Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy współpracy z sektorem pozarządowym oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego (także o zasięgu ponadgminnym).
7. Wspieranie lokalowe organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w nawiązaniu współpracy międzynarodowej oraz w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet gminy źródeł finansowania.
8. Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2011-2015.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, jednostki pomocnicze i organizacyjne gminy, w tym Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, organizacje pozarządowe, inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, kościoły, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy, wojewódzki) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba pracowników socjalnych,
- liczba szkoleń, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej,
- liczba nowo powstałych jednostek pomocy społecznej,
- liczba inicjatyw społecznych,
- liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej,
- liczba wspólnych przedsięwzięć z zakresu rozwiązywania problemów społecznych,
- liczba wspieranych przez samorząd gminy organizacji pozarządowych,
- liczba wolontariuszy.

2. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI

Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rędziny na lata 2011-2015 będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rędzinach. Działania te będą podejmowane przez wskazane powyżej podmioty zgodnie ze szczegółowym harmonogramem, ujętym w opracowywanych corocznie planach działań.

Monitoring zapisów strategicznych, polegający na systematycznym zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez zespół oceniający strategię. Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, czy wyznaczone działania zmierzają w słusznym kierunku i przynoszą zakładane zmiany.

Zespół oceniający zostanie powołany zarządzeniem wójta, a w jego skład wejdą m.in.: przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz jednostek mu podległych. Zasady działania zespołu zostaną określone zarządzeniem wójta.

Zespół oceniający strategię będzie oceniał poziom wdrożenia zapisów strategicznych raz na rok, a następnie przygotuje raport monitoringowy. Zawartą w nim ocenę skuteczności polityki społecznej prowadzonej w gminie prześle wójtowi i radzie, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych, podjęcie ewentualnych działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane m.in. sformułowane pod każdym celem strategicznym wskaźniki monitoringowe. W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych instytucji i organizacji realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji. W przypadku części danych może zaistnieć potrzeba przeprowadzenia badań ankietowych wśród mieszkańców gminy oraz w kluczowych dla rozwiązywania lokalnych problemów społecznych podmiotach.

Przygotowany wykaz nie wyczerpuje wszystkich wskaźników, jakie mogą być zastosowane w procesie monitorowania realizacji strategii. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań.

3. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rędziny będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające opracowanie i realizację programów i projektów zgodnych z przyjętymi w dokumencie działaniami. Programy i projekty można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od ich charakteru. Mogą one być przyjmowane stosownymi uchwałami przez radę i powinny stanowić załączniki do niniejszej strategii.

3.1. PROGRAMY

Załączniki do Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rędziny na lata 2011-2015 stanowią następujące programy:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Program Współpracy Gminy Rędziny z Organizacjami Pozarządowymi.

3.1. PROJEKTY

Prezentowane poniżej projekty powstały w trakcie prac nad strategią. Ich autorami są przedstawiciele instytucji i organizacji pozarządowych działających w gminie w obszarze polityki społecznej. Projekty stanowią „bank pomysłów”, tzn. ich realizacja jest wskazana, ale możliwa będzie dopiero wtedy, gdy ich wnioskodawcy pozyskają niezbędne środki finansowe.

Projekt 1. „Punkt aktywizacji Osób Niepełnosprawnych”

Wnioskodawca projektu

Stowarzyszenie Wzajemnej Pomocy „Agape”,
al. Wolności 44, 42-200 Częstochowa.

Cel główny projektu

Poprawa warunków życia osób niepełnosprawnych zamieszkujących na terenie gminy Rędziny poprzez działania o charakterze szkoleniowym, doradczym i asystenckim.

Cele szczegółowe projektu

- podniesienie poziomu wiedzy osób niepełnosprawnych (szkolenia, doradztwo),
- zwiększenie świadomości i zaradności osób niepełnosprawnych (działania asystenckie)

Miejsce realizacji projektu

Centrum Pomocy Rodzinie i Interwencji Kryzysowej w Mariance Rędzińskiej,
ul. Srebrna 25, 42-242 Rędziny.

Beneficjenci projektu

Osoby niepełnosprawne zamieszkałe na terenie gminy Rędziny.

Partnerzy w realizacji projektu

Bank Żywności w Częstochowie.

Czas realizacji projektu

2011 r.

IV. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rędziny na lata 2011-2015 będą realizowane w ramach przyjętych działań w zależności od posiadanych przez samorząd gminy i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych. Dla osiągnięcia wyznaczonych w dokumencie celów konieczne będzie współdziałanie różnych podmiotów funkcjonujących w obszarze polityki społecznej, w tym tych, które działają na wyższym szczeblu administracyjnym.

Autorzy dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania wszystkim tym, którzy uczestniczyli w jego budowie, przyczyniając się do identyfikacji problemów społecznych występujących w gminie. Jednocześnie chcą wyrazić nadzieję na dalszą współpracę w realizacji zapisów strategii.

SPIS DIAGRAMÓW, TABEL I WYKRESÓW

Diagramy:

Diagram 1. Struktura dokumentu strategii

Tabele:

Tabela 1. Infrastruktura techniczna w gminie w 2009 roku

Tabela 2. Najważniejsze inwestycje zrealizowane w gminie w latach 2007-2009

Tabela 3. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2007-2009

Tabela 4. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2007-2009

Tabela 5. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2007-2009

Tabela 6. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki

Tabela 7. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2007-2009

Tabela 8. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) z końcem 2009 roku

Tabela 9. Bezrobotni w gminie według płci i ich udział w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2007-2009

Tabela 10. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju latach 2007-2009

Tabela 11. Bezrobotni w gminie na koniec 2009 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia

Tabela 12. Bezrobotni w gminie na koniec 2009 roku według wybranych rodzajów działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy

Tabela 13. Zasoby mieszkaniowe gminy w latach 2007-2009

Tabela 14. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2007-2009

Tabela 15. Placówki oświatowo-wychowawcze w gminie w roku szkolnym 2008/2009

Tabela 16. Placówki kulturalne w gminie w 2009 roku

Tabela 17. Problemy występujące w środowisku szkolnym i rodzinnym dzieci i młodzieży z gminy uczęszczających do placówek oświatowych

Tabela 18. Zakłady opieki zdrowotnej, apteki i punkty apteczne w gminie w 2009 roku

Tabela 19. Najczęstsze schorzenia ludności gminy w 2009 roku

Tabela 20. Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży z gminy w 2009 roku

Tabela 21. Wybrane przestępstwa stwierdzone na terenie podległym KP w Kłomnicach w 2009 roku

Tabela 22. Stan zatrudnienia w GOPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2009 roku

Tabela 23. Wykształcenie kadry GOPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2009 roku

Tabela 24. Środki finansowe wydatkowane przez GOPS na pomoc społeczną w gminie w latach 2007-2009

Tabela 25. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2007-2009

Tabela 26. Struktura wiekowa oraz aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2009 roku

Tabela 27. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2007-2009

Tabela 28. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez GOPS w latach 2007-2009

Tabela 29. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2007-2009

Tabela 30. Zaliczki i świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2007-2009

Tabela 31. Działalność PCPR-u w odniesieniu do ludności gminy w latach 2007-2009

Tabela 32. Inne jednostki wsparcia spoza gminy, z oferty których korzystali mieszkańcy gminy w 2009 roku

Tabela 33. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku

Tabela 34. Osoby niepełnosprawne w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 roku

Tabela 35. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku

Tabela 36. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

Tabela 37. Środki finansowe przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień w gminie w latach 2007-2009

Tabela 38. Lokalny rynek napojów alkoholowych oraz działalność GKRPA w zakresie profilaktyki i rozwiązywanie problemów uzależnień w gminie w latach 2007-2009

Tabela 39. Organizacje pozarządowe w gminie w 2009 roku

Tabela 40. Kościoły w gminie w 2009 roku

Wykresy:

Wykres 1. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy

Wykres 2. Kategorie osób i grup najbardziej odczuwających skutki problemów społecznych występujących w gminie

Wykres 3. Obszary, w których oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niezadowolająca

Wykres 4. Jaki jest dostęp do placówek służby zdrowia w gminie?

Wykres 5. Jaki jest dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie?

Wykres 6. Jaki jest dostęp do placówek kulturalnych w gminie?

Wykres 7. Jaki jest dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie?

Wykres 8. Czy czuje się Pan(-i) bezpiecznie w miejscu zamieszkania?